

VASÁRNAP

SZABADSÁG

MAGAZINE SECTION

CLEVELAND, O., 1923. DECEMBER 28. HARMINCNEGYEDIK ÉVFOLYAM. — NO. 52. SZÁM.

1924

UJÉV-HIVÓ

Minden régi év után
Mi boldogabb újat kívánunk —
S mégis csak a régi tánc járja:
Vérnek, könnynek és szenynek árja
Halál-tánc és halotti tor
Sötét éjre fekete évben
Megujra csak így áll a bálunk
S mi járjuk és hiába bánunk...
Mikor jön a várva várt újév
Mindenek testvérisége —
Tobzódó éjeknek lesz-e vége?
Hajnallik-e uj esztendőre?...
— Jövel világosság s szállj, szállj szerte
Köszönts megvilágosultság reánk
Bűnös, vívodó emberekre,
Sugarazz be minden sötétet
— Jöjj, nagy forduló, hiv az ének —
Testesíts emberek hitének
Mégváltó, igazi újévet!

Tamás Ernő.

VASARNAP
MAGAZINE SECTION

A "SZABADSÁG" szépirodalmi melléklete.

Editor: COL. ANDREW CSEBNA, szerkesztő.

Beosztás az kiadóhivatal: 700-710 Huron Road
Edited and published:

1923. DECEMBER 28.

ELMULT

a Karácsony s a sziveket megint el lehet raktározni olyan helyre, ahol féltlenségre vannak kárthatatva, s a jótékonyt nem kell hangoztatni, még kevésbé gyakorolni, mert hiszen a hétköznapok könyököt és önzést követelnek. Legalább is ezt vallja és tanítja a mindennapi filozófia, amely nem szép, nem emberséges, de hasznos azoknak az embereknek a szempontjából, akik csak a saját zsebük követelését ismerik, semmi egyebet.

Emlékezzünk csak vissza az elmúlt napok karácsonyi hangulatára s sokan — ha kellő őszinteséggel rendelkeznek — kénytelenek beismerni azt, hogy nem a jézusi lélek sugarai törtek ki belőlük, amikor adtak, karácsonyi ajándékot adtak, hanem a kényszer formálta ki bennük a diletáns jóságot. Adtak, mert ilyenkor illik adni, a legjobb esetben egyebet nem adtak, mint egy karácsonyi üdvözlést s számos ember ahhoz mérte a karácsonyi ajándékot, amelyet hajlandó volt adni, hogy mit kap. Szóval üzleti cserebe lett abból, aminek lélekcsere-nek kellene lennie s aminek legfeljebb tapintható szimboluma a szívből adott, jósággal adott ajándék.

Mostanában valósággal az volt az impresszió, hogy Jézus voltaképpen az áruházak kedvéért született. Mert az áruházak, ahol minden karácsonyi ajándékot be lehet szerezni, alapos hirdetéssel gondoskodtak arról, hogy az emberek vásárlókedvét fokozzák s az áruház tulajdonosok azok, akik, amikor számot vetnek az elmúlt ünnepekkel, arra a következtetésre jutnak, hogy a bethlehemi jászol mégis csak sokat használt nekik.

A baj azonban az, hogy ez az áruházi üzleti szempont, ez a kalkuláló felfogás megnyilvánult számos ajándékozó szándékában is. Nehéz dolog úgy adni, hogy aki ad, az örüljön az ajándékozás tényének és aki kap, az viszont úgy örüljön az ajándéknak, mintha embertársa a szívét adta volna neki. Lélekkel adni valósággal tehetség s akik a krisztusi eszméket csak elméletben hangoztatják, de a valóságban nem gyakorolhatják, azok nem is tudnak

szépen, nemesen, előkelően, megfelelő lelki finomsággal adni.

Az ajándéknak spontánnak kell lennie s az ajándékozás módjából meg kell érezni azt, hogy aki ad, szívből ad, nem pedig pusztán karácsonyi kényszerből. Viszont, aki az ajándékot megkapja, annak is hasonló lelki előkelőségről kell tanubizonyságot tennie s úgy kell elfogadnia az ajándékot, hogy nem a pénzzel kifejezhető értéket keresi, hanem azt a lelki motivumot, amely az ajándékozót arra bírta, hogy róla megemlékezzék. Mert akik így adnak és így fogadják el az ajándékot, csak azoknak a szelleme méltó azokhoz az elvekhez, amelyek az Isten Fia hangoztatott és amelyekért feláldozta életét.

UJRA UJESZTENDŐ

elé érkezünk s az idő folytonos meg nem szakadó mulásába emberi kezünkkel, emberi vágyainkkal és álmainkkal önkéntesen pontot teszünk.

Ami eddig volt, talán csak fájdalmakat és csalódásokat hozott s életünk regényének lezajlott mondati után talán csak megállhassunk egy pillanatra s így időt nyerjünk erőt és reményt gyűjteni a következőkre.

Senki sem élhet remények nélkül. A teljes reménytelenség a halál lemondása, amelyet csak az engedhet meg igazán magának, aki lezámolt az élettel. Aki élni akar, aki folytatni akarja élet-regényét, az egy fejezet végére ért most s elhatározza, hogy egy szebb, örömelebb, tisztább fejezet "megírásába", átélésébe fog bele.

Ez az újév igazi jelentősége s aki ezt nem érzi, aki közömbösen megy el mellette, élete megjavításának és megtisztításának elhatározása nélkül, az nem ismeri, nem érti az emberi lelket és a maga lelkét sem.

Vannak emberek, akik nem tudnak soha őszintén ünnepelni, akikben az ünnepi öröm melege sohasem tudja felgyújtani új remények és elhatározások szikráját. Szegény és szenttelen teremtesek ezek, akiket megrontott az élet, vagy akik nem tudnak együtt örülni embertársaikkal, akiket viszont megvetnek, vagy gyűlölnék. Mert az új év ünnepeinek másik jelentősége ez: hogy mintegy az egész emberiség az ünnepi hangulat közösségében megáll s várja sorsának jobbra fordulását.

Egy múlt esztendő zárult le és egy új kezdődik. Az élet végtelen folyamatának nagyságát érezzük az

újév ünnepeiben, amely azt hirdeti, hogy a halottak nyugodjanak, de az élők éljenek.

Az élet és az idő végtelen folyamatában megállunk egy pillanatra körülnézni és szemlét tartani múltunk, jelenünk és jövőnk felett. Az idő tovább halad, az élet tovább megy, ha a kin, a boldogtalanság, az elégedetlenség hullámai maguk alá temetik, akár az egész földtekét is. Végtelen világban élünk, amely beláthatatlan célok felé halad. Kiismerhetetlen hatalmas erők irányítják sorsunkat és minden reményünk a végzet kiszámíthatatlan nagyságában gyökeredzik. Az időt kiszámíthatjuk, de sorsunkat a következő pillanatig sem láthatjuk át.

Az újév a remények ünnepe. Remélhetünk, mert a határtalan élet folyamatában uszunk előre ismeretlen, de mindig boldogságot ígérő új tájak felé.

A SZABADSÁG

előfizetőinek, olvasóinak és barátainak

BOLDOG UJÉVET

kivánnak

azok, akik hétről-hétre írják, rajzolják, sorokba öntik és nyomtatják a "Vasárnapot"

Goethe Gondolatai

A bánat nem nyavalykodás, hanem a lélek szomorúságának névjegye.

Aki helyesírást tud, az még nem tud írni és aki ordít, az nem következőképpen szónok.

A fiatalság erénye, hogy lelkesedik és tiltakozik, de büne, hogy kritika nélkül lelkesedik és tiltakozik.

Óvakodjunk azoktól, akik soha életükben egyetlen egy önzetlen lépést sem tettek.

Szeretetet nem lehet hazudni.

Aki ötleteket fitogtat és el akarja hitetni, hogy gondolatokat ad, az sokkal veszedelmesebb csalló, mint aki rossz portékát ad el s azt jónak nevezi.

Látta már az 1924-ik esztendei Szabadság Naptárt?

T

T

vel szemben...
ha szerint...
zsidókat, de...
az, aki a z...
hires Tut-Ank...
a magt...
ban.

Legalább...
aki híres egy...
ség főfelügy...
Tut-Ank...
periódus...
tekintik. E...
és viszony...
dalom: jövő...
bizták meg...
ját rekonstr...

"A biblia...
Tut-Ank...
logus, aki ne...
nak a trafa...
Ramzes tolt...
Egyszerűen...
ténem leg...
még jelent...

Számol...
nyilatkozat...
hogy kifeje...
akadnak ma...
vagyok arra...
somat igaz...
mányozás...
kérdést, mi...
térésre jut...
desem, hogy...
Egyiptom f...
amikor Mózes...
akarta vinn...

Monetho...
ténetjé me...
lasi zavara...
tus előtti m...
naton uralk...
apósa volt...
ja, hogy "M...
ban élt. Po...
azt, hogy am...
tus előtti m...
képen egy...
pedig 1375...
ugyan élt.

A genezis...
mi fogsá...
két száz év...
gyelemben...
adatok hely...
Az egypt...
többi között...
Akhna...
a vallási fo...
monoteizmus...
Mózes hite...
juk, a héber...
tinába, mi...
amelyekben...
kérk Akhna...
betörök ellen...

Mózes a b...
ból s a puszt...
társait észak...
esetleg mond...
magával a m...
S ebben az...
ról a biblia...
hogy Egypt...
tért Egypt...
apósa utóda...
isten dogma...
lyekben a re...
építtetni. A...
tipikus egy...

TUT-ANKH-AMEN és. MÓZES

Weigall angol egyiptológus érdekes kijelentései. — Téves a bibliának az az állítása — mondja Weigall — hogy a zsidók rabsága második fáraó idejére esik. Weigall már huszonhárom éves kora óta archeológus. — Mi okozta Lord Carnarvon halálát.

TUT-ANKH-AMEN király, az egyiptomiak híres fáraója, megint életjelt ad magáról. Ő volt Egyiptom uralkodója, akinek szíve kemény volt Mózzel és népével szemben s ezért bűnhődni is kellett. A biblia szerint második Ramses tartotta rabságban a zsidókat, de ez tévedés, mert Tut-Ankh-Amen volt az, aki a zsidókat rabságban tartotta. Bizony a híres Tut-Ankh-Amen játszotta a vezető szerepet a világtörténelem egyik legérdekesebb drámájában.

Legalább is ez a véleménye Arthur Weigallnak, aki híres egyiptológus s azelőtt az egyiptomi régiség főfelügyelője volt. Weigall jelen volt, amikor Tut-Ankh-Amen sírját kinyitották s a világ eme periódusának egyik legnagyobb szaktekintélyének tekintik. Ennek a romantikus kornak szokásait és viszonyait annyira ismeri, hogy az angol birodalom jövő esztendőben tartandó kiállítására őt bízták meg azzal, hogy a híres egyiptomi fáraó sírját rekonstruálja.

"A bibliai száműzetés fáraója kétségtelenül Tut-Ankh-Amen — jelentette ki a neves egyiptológus, aki nemrégiben érkezett Amerikába. — Annak a tradíciónak, hogy ezt a szerepet második Ramses töltötte be, egyáltalában nincsen alapja. Egyszerűen annak kell betudni, hogy az akkori történelem legismertebb neveit, hogy a történetet még jelentőségesebbé tegyék, bekapcsolják."

"Számolok azzal — folytatta nyilatkozatát Tut szakértője, — hogy kijelentéseim majd fennakadnak más egyiptológusok, de el vagyok arra készülve, hogy állításon igazoljam is. Alapos tanulmányozás tárgyává tettem ezt a kérdést, mielőtt a fenti következtetésre jutottam volna s meggyőződésem, hogy Tut-Ankh-Amen volt Egyiptom fáraója abban az időben, amikor Mózes az ígért földjére akarta vinni a népet."

Monetho, a híres egyiptomi történetíró megírja azokat a nagy vallási zavargásokat, amelyek a Krisztus előtti második században, Akhnaton uralkodása idején, aki Tut apósa volt, folytak, s azt mondja, hogy Mózes abban az időtájjal élt. Pontosan megállapították azt, hogy amikor az egyiptomi történetíró a Krisztus előtti második századról beszél, akkor valójában egy régi Krisztus előtti időről szól, még pedig 1375-ről Krisztus előtt, amikor Mózes csakugyan élt.

A genezis könyve szerint Izrael fiainak egyiptomi fogsága 1575-ben kezdődött Krisztus előtt s kétszáz évig tartott. Ha ezt az időszámítást figyelembe vesszük, akkor nyilvánvalóvá válik az adatok helyes találkozása."

Az egyiptológus felfedezésével kapcsolatban a többi között a következőket mondja:

"Aknaton, Tut-Ankh-Amen apósa, vezére volt a vallási forradalomnak. Ő prédikálta először a monoteizmust, az egy isten imádatát, amely később Mózes hite lett. Ebben a periódusban, amint tudjuk, a héberék nagy számban vonultak be Palesztinába, miután levelek állanak a rendelkezésünkre, amelyekben palesztinai királyok és királynők arra kérik Akhnaton, hogy védje meg őket a szemita betörők ellen."

Mózeset abban az időtájjal száműzték Egyiptomból s a pusztában élt. Mialatt ott volt látta honfitársait észak felé, Palesztina felé vonulni. Azok esetleg mondták neki, hogy jöjjön velük és hozza magával a maga törzseit.

S ebben az időtájjal halt meg Akhnaton, amiről a biblia így emlékszik meg. "S ekkor történt, hogy Egyiptom királya meghalt". Mózes visszatért Egyiptomba s ekkor Tut került a trónra, aki apósa utódja lett. Tut, aki nem hitt apósa egy isten dogmájában, a lerombolt templomokat, amelyekben a régi egyiptomi isteneket imádták, kezdte építtetni. Apósa idealista volt, de Tut viszont tipikus egyiptomi uralkodó számba ment.

Egy egyiptomi táblán, amelyet nemrégiben találtak meg, maga Tut-Ankh-Amen elmondja, hogy sok ezer rabszolgát alkalmazott, akik a templomok építési munkálataiban részt vettek.

A rabszolgák között számos volt az izraelita.

Tut-Ankh-Amen sírjában egy igen nagy ládára leltek, a melynek tartalmában színes képben látható, amint hintón ül, amelyet pompás lovak húznak s előtte izraeliták menekülnek.

Szóval minden jel arra vall, hogy Mózes abban az időtájjal élt, amikor Tut-Ankh-Amen volt az egyiptomi fáraója."

Legalább is ezt mondja Weigall, a híres egyiptológus.

— Meggyőződésem, — mondotta Weigall, — hogy állításom megfelel a valószínűségnek, a történelmi tényállásnak, mert köve hiszem, hogy az egyiptomi történelemnek lett volna még egy olyan periódusa, amikor ez az esemény hasonlóképpen lejátszódhatott volna.

Mindenesetér számolok azzal, hogy az egyiptológusok visszatartsák majd állításomat, mert ők már megszokták, hogy második Ramses helyezzék bele ebbe a korbba.

Az egyiptomi történelemben csak egyszer utalnak aktuálisan az izraelitákra, még pedig egy feliraton, amely Meremtah fáraó uralkodása idejéből való s azon a fáraó bejelenti, hogy Izrael gyermekeit meghódította, a kik abban az időtájjal már letelepedtek Palesztinában. Meremtah Ramses fia volt. Ha ez a nagy esemény második Ramses idejében történt volna, az izraelitáknak aligha lett volna idejük arra, hogy nemzetté, formálódjanak Palesztinában.

Micsoda drámai momentum lesz az, amikor majd megnyílik a közönség részére

is a fáraó hatalmas tabernakuluma s látni lehet majd azt az egyiptomi uralkodót, akinek szíve megkényesedett Mózzel és izraelita népével szemben.

Valóban, esodálatos látvány lesz.

Habár Arthur Weigall élete java részét régiségek között töltötte el, mégis meg tudott maradni fiatalosnak, kedélyesnek, jókedvűnek s nagyon kellemes elbeszélőnek. Mosolygó ajka, kék szeme nem azt a benyomást kelti, mint aki a régi kort jobban ismeri, mint a modern időköt.

Már huszonhárom éves korában neveztek ki régiségfelügyelőnek s tizennégy éven át a királyok völgyében lakott s folytatta azokat a vizsgálatokat, amelyek végül is a fáraók és Tut-Ankh-Amen sírjának felfedezéséhez vezettek.

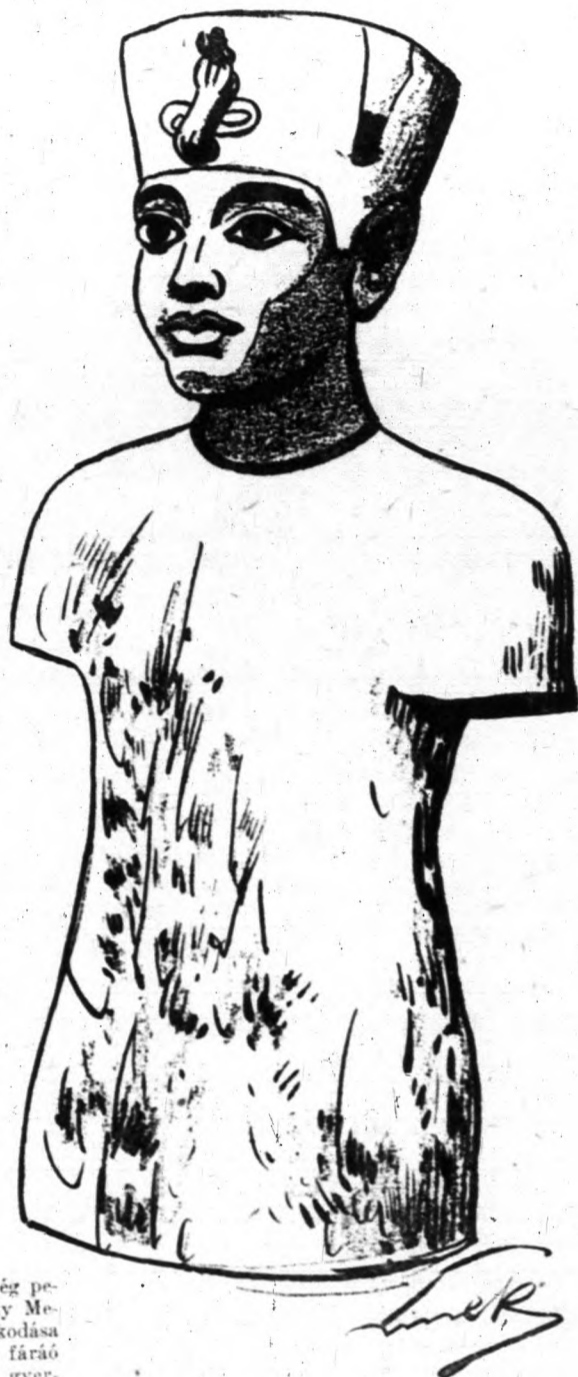
Ő volt az, aki a balsorsú Lord Carnarvonnal látogatta meg Tut sírját.

Egy újságíró megkérdezte tőle:

— Mi az Ön véleménye Lord Carnarvon haláláról? Vajjon csakugyan a fáraók átkának esett áldozatul? Hisz ön a fáraók átkában?

Weigall csóválta a fejét.

— Szó sines róla, habár a bensülötteknek ez a véleményük és sok európainak is. Jómagam annyira hiszek az autósuggerációban, hogy veszedelmesnek tartom, ha valaki átkokra és átkok következményeire gondol. Én ugy szeretem elképzelni a régi Egyiptom szellemait, hogy jóakarattal viselkednek irántam, mint ahogy én is tudományos és kutatási szempontból szeretem őket.

Kétségtelen, hogy a fáraók sírjában átkfelírásokra leltek, de ezek nem okozták Lord Carnarvon halálát.

Először is Tut sírjában nem találtak átkfelírást. Amellett figyelembe kell venni azt, hogy Lord Carnarvon mindig beteges, gyenge ember volt.

Valami fajta vérméregzésben szenvedett hosszabb idő óta s a legesekélyebb rovarcsípés azonnal végzetes komplikációkat támasztott.

És ez alkalommal a rovarcsípés sajnos, halálát okozta.

A világ nem tudja, mint ahogy én tudom, hogy Lord Carnarvon egészségi okoknál fogva érkezett Luxorbá már nagyon régen; még mielőtt arra gondolt volna, hogy valaha is archeológus lesz.

Az egyiptomi Luxornak nagyszerű a téli éghajlata, talán a világ egyik legnagyobb téli éghajlatával rendelkezik.

Miután Lord Carnarvon amatőr volt, nem volt szabad valódi tudományos munkát végeznie szakértő archeológus segítség nélkül.

Ez volt a magyarázata annak, hogy miért alkalmazta Howard Cartert.

Később, sok tapasztalat után, maga is jó archeológus lett.

S mennél inkább javult az egészségi állapota, annál inkább szélesedtek az archeologia terén tett tapasztalatai is.

A tudósokat nem lehet megátkozni, mert hiszen ők nem rombolni jönnek, hanem életre kelteni a múltat.

S ez volt Lord Carnarvon egyedüli életcélja ebben a kutatási mozgalomban is.

Eddig öt átkot fogott, de ezek az átkok mindig ékszer és gyémánttrófeákat értek.

En hiszek az átkokban, de csak azokban, amelyekkel a tolvajok sújtják, nem a becsületes, okos, kíváncsi munkát végző tudósokat.

Mert ilyen átkok nincsenek nem is lehetnek.

A VÁNDOR

A "Vasárnap" számára,
írta: Törökné K. Hermin

HÁROM éve, hogy meghalt Sávolyi Tamás. Amíg élt, betegesen is huzta az igát, köhögős, aszott tüdejével órákat gyalogolt hivatalába és vissza a Csueshalom alatti házba, a rozoga, vén bomlottfalú vaskóba, amelyet ezelőtt tizenöt esztendővel örökölt. Talán, ha a téli fagygyal és kemény viharokkal nem kellett volna napról-napra esatáznia, ha ápolhatja gyöngé tüdejét, nem hagyta volna magára szegény Máli néni. Nehéz sor a szegény ember sorsa, de százszor nehezebb, ha társtalanul kell azt viselnie.

Amióta egyedül maradt, Máli néni úgy élt, mint a szikla magányos, esenevész fácskája. Nap-sugár égeti, szél kiesavarja, fagy megtámadja. Minden a nyugalma, élete ellen esküdött össze. Pedig kicsoda gyöngé, bátoratlan, korhadó kis flete volt! Ha fáradt, öreg lábái nekiindultak a városnak, mintha a Csueshalomról vadul lefelé vágató szél jóindulatától függött volna: ne vágja-e a sziklás mélységbe. Amíg Sávolyi Tamás élt. Nem kellett hivatalos dolgokkal bajlódnia, de most maga járt be nagyon szerény, nagyon sovány kis nyugdíjért. Pápaszemét feltéve, öreges, részegen táncoló betűkkel írta nevét a nyugták alá és boldogan mosolygott, ha valaki barátságos hangon megszólította:

— No, Sávolyi néni, mi újság maguk felé?
— Semmi, kérem semmi — felelte készségsen. Fogyunk lassan, mint az ég gyertya.

Künn az utcán előszedte jegyzékét, hogy mire is volna legégetőbben szükség? — Ó, nem hívságos dolgokra, még csak szemernyi kávéskára sem, — gondolta sóhajtván. — De kifogyott a liszt és a zsirnak utolsó cseppjét is elhasználta.

Könnyes szemmel nézte, milyen csekélyke felt a havi nyugdíjból! Istenem, ha lánya élne, vagy a szép déleeg, katonafia, aki egyszer elbúrszított és akit sohase látott többé. Ha Károlyka mellé lenne, vacsorázhatna, kávéra is telne...

Nehéz szívvel indult hazafelé. Mint álmos, szürke függöny, lógtak a felhők; sikoltozva száguldott a hideg őszi szél.

A város alatt ismerős köszöntötte.
— Csunya időnk van, Máli néni. El ne induljon ebben a viharban!

Meghökken. Hogyan lehet ilyesmit gondolni? Mi lenne a cicával, a három kézbeli evő, kényes kis tyukkalt. Hát a kanári?

Sietve mendegélt. Kopott kabátjának szárnyait zászlóként táncoltatta a szél, de belekapaszkodott a batyuba is, hol a lisztecske üldögélt. Talán fönn a Csueshalom tetején haditervet szóttek az ellenséges szelek, mert mind őt ostromolták, cibálták lökték a vízmesásos árkok felé.

Máli néni minden kis erejét nekifeszítette a viharnak. Közben a két sárga táncoló paripára emlékezett, amelyet annakidején Tamás gögöshetykén hajtott és a kocsis mélyéből mosolyogva lehetett nézni a gáncoskodó viharra.

Közben az eső is megeredt. Eleinte aprón, szitálva, mintha a cseppek kóstolgtatnák a föld ízét, majd mind mérgesebben nagyokat locsogta, beleverődve az ember arcába.

Máli néni ijedten félig sirva kapaszkodott egy utszéi fába. Teremtő Isten mi lesz-vele és mi lesz a lisztecskével?! Sovány karjával magához szoritotta a batyut, óvni, védeni próbálta, de a szél letépte a ráterített zsebkendőjét. Ha át-ázik a papiros, szétfolyik a liszt, miből él egész hónapon át?

Tanácsstalanul nézett körül. Sehol senki. Fekete, mord óriásként sötétlettek a hegyek a zápor függönyén át, mind mélyebb lett a homály és fagyosabb az ömlő víz. Vedlett, ázott kis kalapját csalfa orvtámadással röpitette le fejről a csavarosan keringő szél, ősz hajáról arcába folyt a víz, de legyöngülve, dideregve, kétségbeesetten, ösztönösen göresös öleléssel fogta a fát és szoritotta remegő testéhez a lisztecskét.

Közben, egy-egy pillanatra, kisiklott emlékből a jelen.

Nini, Károlyka! Fut feleje, kezében a sárkány. Nevet! Hogyan csillog a szeme, szép kis fogsora.

— Hali hó! Hali hó! — kiáltja. — Repülünk Tündérországba, anyukám. Gyere, ülj fel a sárkányomra!

Máli néni arcán boldog ragyogás. Már-már indulna, futna, ám ólomnehéz a karja. Feleszmél. A lisztecske. Ó, hogyan zuhog rajta végig a víz. Ugy ézi már állni se tud. Ólomból van a lába. Roskadozik.

— Uram könyörülj — sóhajtván és a könyvek lassan, forrón peregnék arcán.

Köd uszik szeme előtt. Már nem érzi a tomboló szél vad esatáját és mintha a végigömlő víz enyhe simogatással szelidülne. Károlyka most már itt van mellette. Köpönyegével betakarja, arcát gyöngéden megesokolja.

— Kis fiam — suttogja boldog gyönyörűséggel — mégis megjöttél! Tudtam... Mindig vártalak...

— Alljon fel, Máli néni, — hall hirtelen egy végtelenül lágy, szána-közö, édes esengésű hangot, mire nyomban újból eszméletre tér. — Majd én hazasegítem.

Csakugyan köpönyeg borul reá. Nagy védő, lágytáptintásu, meleg köpönyeg. Beburkolja egészen és megszáritja szegény ősz haját. Valaki leemeli a nehéz lisztes batyút karjáról és segítően öleli át roska-dozó derekát.

Máli néni azt hiszi, hogy álmodik. A vihar még eszeveszettebben tombol, lám, földig hajolnak a karc-sutórszű fák és a víz immár patakokban szakad, — de ő nem érez mindebből semmit. A köpönyeg védi, betakarja és a kartól, mely átfogja, mintha szárnyakat kapna. Megkönynyebbülten, frissen, gyorsan lépked, mint talán valaha, rég elmúlt fiatal-ságában.

És ahogyan nézi a szelid, bánatos arcot, mely fölébe hajol, úgy rémlik: látta már valahol. Gondolkozik, kutat elméjében. Ezt a szép, hosszú, lágyfürtű, haját, gyöngéd ajkat, szomorú szemét, mintha ott viselné szíve mélyén és mégis... sehogyse emlékezik.

Szólni szeretne, kérdezni, de hang nem jön ajkán. Csodálatos, boldog öröm tölti el és — lépked, — lépked a viharban, mely nem bírja átmedvesíteni.

Már itt feketélik a Csueshalom és mögötte a kiesi, roskadozó, örge ház. Tárva a kapuja, mintha őt várná. Elébe mosolyognak a veranda nyíló virágai, trillázva szökdel kalitjában a sárga kanári.

Máli néni hazaért. Batyuja, a lisztecskével ott áll asztalán. Száraz, mintha egyetlen esőpp eső se érte volna.

Csodálkozva fordul meg, hogy a vándornak, ki őt oltalmazta, köszönetet mondjon. Am nincs sehol. Messze, túl az eső függönyén, mintha látná. Megy, szomorun, lehajtott fejjel, köpönyét lengeti a szél... s amerre jár, földig bökölnek a fák...

Máli néni csak áll tétován, megdöbbenve, ijedten, de ebbe az ijedező-be lassan valami forró, boldog gyönyörűség olvad. Mintha a hideg őszi estbe nyári fények gyulnának, mintha tüz-tenger ömlene szét s nyomán új színek, új örö-mök lobognának. Fölséges hozsannává formálódik a nyargaló szél panasza; ezernyi orgona zug, harsog, sir, ünnepelel künn, a lehullt lombu fák fölött.

Máli néni tuláradó hálával, boldogsággal, zokogva roskad a feszület elé.

— Én Uram, én Jézusom!

Fönn, a Csueshalmon, összegyűjti maga köré ezernyi gonosz fiát a szél s mint akik esodát lát-tak, elhajrázva; bódultan sóhajtván sirnak át a esendesen pihegő föld felett.

apró hez
fityma
utcan
A sz
tetszet
ban fekt
kányok
mást. A
bucszó
folytak
polája
A k
a polgár
Boeska
volt ez
rancsnok
nult keres
a minden
esiny dor
ber vállat
A sz
Ezt
hogy mi
vet a ser
már hol
nokló ere
gyok bá
mihez tart
peldául
szetesen
sen látjuk
sen és h
hogy a d
rövidebb
tó pomp
gadja a
Amennyi
vezete, m
sak saját
szántukb
makaessz
karhatalon
kényszer
hogy nagy
eltévelyed
most meg
magát. T
plakátok
és ez irán
mességet
tekre, a D
ma este f
gót.
A polg
merv arc
hallgatta
A mikor
rényen, de
— Kap
gyar van
A szá
pett ház
kissé es
lelte:
— Hag
hóbertos
kel. Mit
látják, h
tarthatat
nyult? O
esztende
ben rees

A FEJEDELEM

A "Vasárnap" számára,
írta: Csürös Zoltán

ALKONYAT felé megérkeztek az első csapatok: egy kapitány és két hadnagy vezette őket. Nehány géppuskát vittek apró hegyi lovakon a sorok között és packázva, fitymálva nézték végig a palotákat, amint a fő utcán elvonultak a kaszárnyák felé.

A sokezer lelket számláló város kihaltan tetszett. Pent, az esteledő égen tüzes felhősátorban feküdt a nap s körülötte lángoló, izzó sárkányok viaskodtak, fölfalva, széttiporva egymást. A gomolygó, ragyogó fellegekből tétova, bucsuzó sugarak hullottak a városra s végig folytak a lélektelen utcákon. A Dóm gigászi kupolája aranyban fürdött.

A kapitány katonái és tisztjei élén fogadta a polgármestert, akit maga elé parancsolt. Egy Boeszkay-arcu, hatalmas termetű, őszülő magyar volt ez és hallgatva, hideg arccal nézett a parancsnokkal farkasszemet. Csak a homlokán vult keresztbe egy erős, mély ránc. Lehetett ez a mindennapi gondoktól való is, mert nem kisiny dolog egy ekkora város gondjait egy ember vállán hordani.

A százados németül beszélt:

Ezt tudomásul kell vennie mindenkinek, hogy mi már itt vagyunk és minket nyomon követ a sereg zöme, mely pár napon belül, talán már holnap szintén megérkezik. Én a parancsnokló ezredes megbízásából a következőket vagyok bátor közölni az urakkal, hogy tudják, mihez tartsák magukat. Idegen lobogónak, mint például a magyar zászlónak, itt nagyon természetesen helye nincs. Ellenben nemesak szívesen látjuk, hanem el is várjuk minden egyenesen és hűen gondolkodó felszabadított polgártól, hogy a dicső és erős esch nemzet színeit a leg-
rövidebb idő alatt kitiiz az ablakába, hogy méltó pompával, lelkesedéssel és ujjongással fogadja a lakosság a megváltást hozó hadakat. Amennyiben a renitenskedő elemek, akik félrevezetve, megátalkodott makaességgel nem képesek saját érdeküket felismerni, nem sietnének jószántukból eleget tenni a felhívásnak, a büns makaességet kénytelenek leszünk megtörni s karhatalommal fogjuk a parancsunk teljesítésére kényszeríteni. Önök jól tudják, hogy nagy Szvatopluk óta csak eltévelyedett itt a nemzet, de most meg fogja találni végre önmagát. További rendeleteinket plakátokon fogjuk közhírré tenni és ez irányban, föltétlen engedelmességet javaslok. A középületekre, a Dómra, városházára még ma este fölhuzatom a cseh lobogót.

A polgármester mozdulatlanul, merev arccal, mint egy szobor, hallgatta végig a tiszt utasításait. A mikor ez befejezte, halkán, szerényen, de szilárdan mondta:

— Kapitány ur, ötvézezer magyar van Kassán

A százados ekkor közelebb lépett hozzá és kissé türelmetlenül, kissé csöndesen, de fölényesen felelt:

— Hagyjanak fel már azzal a hőbortos magyar állameszméjükkel. Mit akarnak voltaképpen? Nem látják, hogy az egész elméletük tarthatatlan rögeszmének bizonyult? Örökösen a maguk ezer esztendejére hivatkoznak és közben recesg, ropog, omlik minden

önök között. Most végre új csillagok vannak fölkefőben, a szerb csillag, a román hold, a cseh nap. Mi kiméletesek vagyunk önökkel szemben, vagyis jobban mondvá a magyarokkal szemben és tekintélyes megyéket hagyunk meg a fővárosuk körül, holott nekem szent a meggyőződésem, hogy országunk Budapestre is jogot formálhat, amennyiben szükségünk volna nekünk is erre a fejlődő szép városra. Jobb, okosabb, ha szépszerével maguktól is belátják, hogy: **fuit Hungaria.**

Szalutált és sarkon fordult. Parancsszavak pattogtak a levegőben és negyedóra múlva addig azon a helyen nem látott zászló repült föl a városházára, megyeházára és a Dómra. Az utcákra ráborult már az esti szürkület, csak az évszázados ódon Dóm-tető ragyogott, mintha tüzes korona hullott volna rája, egy égő tövis korona. Fölötte esattogott a szélben a lobogó...

Az éjszakában kivilágosodtak a Dóm ablakai. A színes üvegre festett imádkozó apostolok, a szent jászol és az Istenanya, a sebekkel borított vértanúk, az erdőben élő szentek, megkövesült arcu keresztos lovagok mind megvilágosodtak, mint a karácsonyfa lángjai és a feketeségbe burkolt városon át a Kárpátok irányába néztek el. A barna, bástányi falakon orgonazugás tört át és ünneplésyen, mint a gondolat, szárnyalt a csillagtól tündöklő égi országok felé.

A papok könyörgésre gyűltek, hogy a nehéz órában imádkozzanak. Fiatal papnövédek aszisztáltak, csilingelt a csengő és a fekete reverendás tömeg az orgonával énekelt. A püspök meggörnyedve kiáltotta:

— Agnus Dei!

A szemét, jószágos öreg szemét hirtelen elfutotta a köny. A hangja megesuklott és ragaszkodó elragadtatással emelte aréat a viaszgyertyák lobogásától fénylő Krisztus-arcra. A latin szöveget elfelejtve, magyarul folytatta:

— Kínulnak magyarország sebei, oh Jézus, segíts, Mária, ne hagyd el balsorsában Hungáriát, halljátok meg, mint zokog, sikolt! Szép földet idegen tapodja, szép erdőit idegen irtja, szép

városait idegen bitorolja. Oh, halljátok meg, mint zördülnek meg megholt magyar apák esontjai a rögök alatt, és a hiába elfolyt vér patokban kész kibugyogni a földből, hogy elöntsön mindent! Isten Báránya, készre feszített test most Magyarország, mint a tiéd volt és most vergődik a szegek alatt... oh mondd, oh igazíts utba minket, mondd, miért haltak meg a szabadsághősök, miért járták a kálváriát a nagyjaink, a vezérek, miért sinylödtek és pusztultak el bárd alatt vértanuinak!...

A papok serege megrendült ekkor. A püspök folytatni akarta, de a hang torkán akadt, mert egy emberfeletti sóhajlás hullámszórt át a térdeplő fölött. Az ősz püspök arra nézett és megcsuklott a térde a rémülettel.

— Uram Istenem, mi ez? — s a keze reszkett. — Uram, a Fejedelem!

A hangja az izgalomtól rekedtségbe fult, s mint ujját előreszegezte:

— A Fejedelem, nézzétek, a Fejedelem!

Valami mágnéses erő vonta hátra a többiek tekintetét és megbüvölve ismerték föl a Fejedelmet. Ő volt ott, ő térdelt ott rongyos biborköpenyében, kuesmája alól fehér fűrtök kigyóztak alá és fáradt sasszeme a földre ereszkedett. Senki sem látta a jöttét, közellét és csak most vették észre, hogy a koporsója födele felpattanva volt és mintha álomban volnának és vízió varázslata fogná el lelküket, a Dóm hajója a végtelenbe növekedett, a csillagokat verdeste oromzatával és a térdeplő fejedelem mögött virradó erdőben kesergett a kuruc sip, máriás zászlók foszlányait tépte a szél és rongyos katonák sirtak a határ szélén.

És beszélni kezdett a térdeplő Fejedelem:

— Ismét utnak indulok Rodostó felé... Ismét kezembe veszem a görösös vándorbotot, koldusbotot, ismét elkezdhetem a hazátlanok örök bolyongását. Vajh, ki jósolhatja meg, mikor pihenhetek meg végre igazán? Életem Golgotája halálom után sem szünetel és a sors kemény ítéllettel súlyosodott rám. Jól mondad püspök atyám, hogy Ilungária régi sebei fakadoznak de vajjon ki gyógyítja meg azokat, ha öngyermekei tépik föl édesanyjuk gyógyuló testét? Isten báránya, én is kérdehetem, miért vesztettem el gyönyörűsége feleségemet, két szép virág-szál fiamat, lelki nyugalmaim és halálom utáni békességeimet!...

Föllállott és hatalmas termete kiegyenesedett, mint egy tüzoszló.

— Mig magyar marcangolja, harapdálja a magyart, mindig idegen martalék lesz Hungária.

A szava rengett, mint szél a felhők között:

— Csak akkor hozzatok, hívjátok engem, ha már megismeri egyszer magyar a magyart!... Akkor eljövök közétek, a lelketekbe adom a lelketem, szívetekbe a véremet, ezt izenem most nektek, elárult, széthuzó, elkábult, szegény szegény magyaroknak... és addig bujdosni fogok.

PISTA BÁCSI HALÁLA

A "Vasárnap" számára,
írta: Paizs Ödön

A LEGSZEBB virág, a gyermekkor rózsája viritott ki az arcunkon, amikor hajnalban édesanyánk meleg, bársonyos hangja simogatott meg bennünket: — Gyermekem, ma elmegyünk a Jónás nénihez!...

Egyszerre künn volt minden gyerek az ágyból és jéghideg vízzel egymás nyakába zudítottuk a frisséget. Hamarosan felöltözött mindenki, a cselédséget kiharcoltuk, senkinek sem volt szüksége segítségre. Néhány perc múlva már az udvaron sorakoztunk és vártuk a nagyok intését, hogy a kis menet megindulhat. A Ferenc József-híd előtt elfogtuk az első villamost, és rohammal elfoglaltuk valamennyi helyét. Fialatos temperamentumunk majd széjjelvetette a nagy vörös kocsit, pedig jó sokáig kellett még a villamos falai között szoronganunk. Kelenföldön szálltunk ki és azután gyalog vágunk neki a mezőnek.

Minden esztendőben ugyanazok a pipacsok pirultak el örömben, ahogy minket megláttak, ugyanazok a buzavirágok, ugyanazok a kalászköszöntők. Versenyt futottunk a pillangókkal, kitért karral öleltük át az egész világot és boldogan aranyoztattuk be legmeghittebb barátunktól, a naptól fürteinket.

Jónás néni egy nagy üzem felügyelője volt és télen-nyáron künn lakott a környéken kényelmes házikójában. Nem sok bajunk volt vele. Szépen gyorsan kezet csókoltunk neki, hogy minél hamarabb elengedjenek, mindkét arcunkra, ugyanúgy csókot nyomott, tréfásan elpaskolt minket, azután szabadok voltunk, miénk volt a világ! Az öregek csöndesen meghuzódtak az árnyas eperfa alatt s többé senki se figyelt ráink.

Egy rakoncátlan csirkét kergettem, amely sehogyan sem akart megérteni. Hiába szólítottam, hiába erősítettem, hogy csak meg akarom simogatni, mindig tovább ugrott. Már megkerültük a házat és az épület tulsó oldalán a konyha kertben bukdácsoltam. Hirtelen csengő kacagás hasította át a levegőt.

— De ügyetlen vagy fiam! — hallatszott a hátam mögött.

Megfordultam és szembe álltam a Pista bácsival. Öreg ember volt már, egészen ősz, de mégis fiatalnak hittem. Kossuth-szakál integetett felém, amely akkori könyveim tanúsága szerint a lelkesedésnek, a lelki tűznek zászlaja. Az eszmélárgolása pedig csak fiatalemberben loboghat olyan nagy erővel.

Zsinóros, erősen díszített magyar mente feszült meg a testén. Hatalmasnak tartottam, mert ilyen ruhát csak a kviálasztottak hordhatnak. Odaszaladtam hozzá, kezet csókoltam neki és tisztességtudóan megkérdeztem tőle:

— Hogy van Pista bácsi?

Rám nézett, megeirógatott, azután mintha kérdésemre felelne, magyarázott:

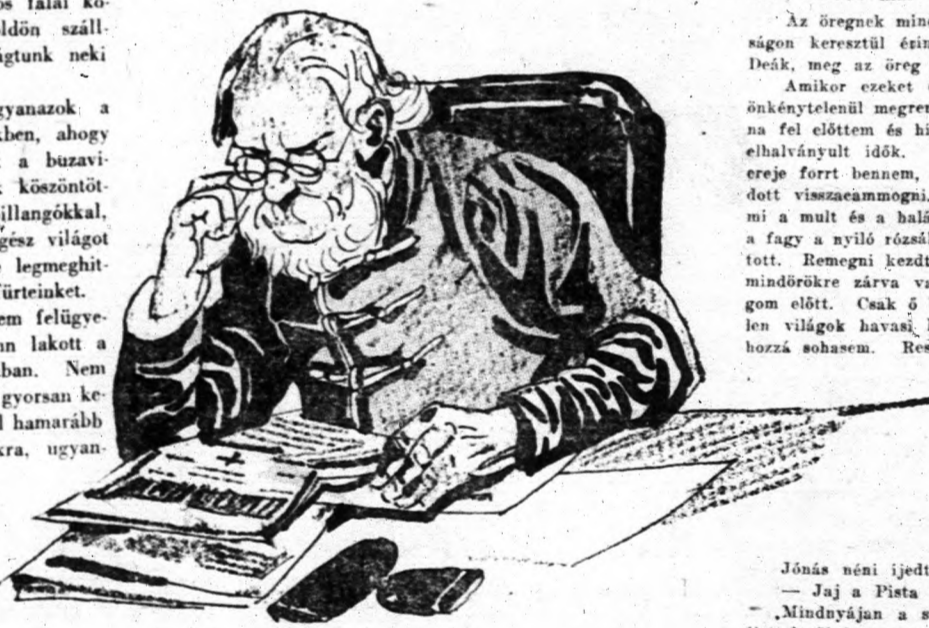
— Kergesd a sarokba és úgy fogd meg! Töböt észzel, mint erővel!

A kérdés és felelet között nem érttem meg

az összefüggést, azután hirtelen eszembe jutott Jónás néni kimentő beszéde:

— Pista bátyám hátul van a szobájában. Boesásatok meg, hogy nem fogad benneteket. Hiszen tudjátok, szegény süket, nem mer a társaságban megjelenni...

Eleinte szánkoztak rajta, majd mindenkin erőtt vett a jókedv és már csak a furesaságain mu-

láltak. Pista bácsi valamikor Kossuth katonája volt, résztvevett néhány esatában. Isaszegen vérzett és haláláig utálta Görgeit, mert Világosnál elárulta a hazát. Egy ideig külföldön bujdosott, ahol a esatába szerzett baja kiújult és esőnd szállt le mindkét fülére. Eleinte külföldön verkedett a magyar igazságért, majd belátta, hogy minden elveszett.

Amikor általános amnesztiát kaptak a negyvenyolecas hősök, Jónás néni hazahozatta bátyját. Az öreg sohasem hódolt meg lelkében az új rendnek, mindig Kossuth katonája maradt. Bezárkózott a szobájába s onnan csak nagy ritkán lépett ki.

A szobáját maga takarította, oda soha senkit sem boesátott be.

Az újságját minden reggel a kilinesére tették, amelyet maga vett be minden nap, amikor fölkel.

Pontosan tíz órakor föltette nagy, kerek ókulárját, elővett egy másik nagyító üveget és a két üvegen keresztül olvasni kezdett.

Nagyon szeretett olvasni.

A vezércikkben kezdte, de egyelőre a másik oldalra nem fordított át. Befogott a tárcába és az egész oldalt megemészttette.

Akkor került a sor a második oldalra és az utolsó oldal utolsó betűjéig mindent az agyába véselt.

Ahogy sötétedni kezdett, lecsapta az újságot, sohasem gyújtott lámpavilágot, másnap a lapot ott folytatta, ahol elhagyta.

A friss újsághoz addig nem nyult, amíg a masikat, a régit el nem végezte.

Először csak néhány nappal volt restanciában, később már évekkel maradt vissza.

Az öregnek mindegy volt. A világgal csak az újságon keresztül érintkezett, az ő szemében mindig a Deák, meg az öreg Andrássy volt a porondon.

Amikor ezeket elgondoltam, és az öreget néztem, önkénytelenül megremegtem. Mintha a mult életem volna fel előttem és hirtelen diskurálni kezdtek volna az elhalványult idők. Mindössze néhány tavasz zajongó ereje forrt bennem, emlékeztem csak egy-két évre tudott visszacammogni. Rejtély volt előttem minden, a mi a mult és a halál érzése úgy surrant hozzám, mint a fagy a nyíló rózsához, amely eddig csak illatot árasztott. Remegni kezdtem a süket hős előtt, akinek lelke mindörökké zárva van az én gondolatom, az én világom előtt. Csak ő beszélhet hozzám, mint az ismeretlen világok havasi kürtje, az én hangom nem ér fel hozzá sohasem. Reszkettem és elszaladtam.

Messzire kísért az ördög józú, megértő, öreges kacagása.

Öt óra felé hazafelé készülődünk. Már utra készen állotunk, amikor hirtelen éles sikoltás ránta meg a levegőt, aztán mintha valami nehéz test vágódott volna végig a padlón.

Jónás néni ijedten felkiáltott:

— Jaj a Pista bácsi!

Mindnyájan a szobájába rohantunk. Pista bácsi élettelenül hevert a földön. A szép magyar ruha zsinórjait körülfutotta a vér. Amint végigvágódott, homlokát irásztala szélébe verte és nemes koponyája beszakadt.

Hasán feküdt, nagy igyekezettel megfordítottuk. Szeme még mindig riadtan meredt a messzeségbe.

Jónás néni önkénytelenül az újság fölé hajolt és megnézte a dátumot:

1894 március 20.

Alatta nagy betűkkel: "Elvégeztetett. Kossuth, a nemzet atyja, meghalt..."

Édesatyám csendesen jegyezte meg:

— Elvitte magával egyik leghűségesebb vitézét...

E

fakad, kismiska családok ilyen vilá nekedés.

Ülök- am nagy illik a k napság ez a jöe

Kimeg az ajtó: nevelő. egy nagy

— Gy

— Velet — Ki v A Bago tva. Ezt dagogizált Még pe monda, alig lihet

Kaptam mentünk.

Barátot — Bár

Minden tudatos. A figyel Csodakur lom soksz gondolatát kines ez a ezelőtt tet hatom, su tetéssel. előttd, az

Megesév

— De budai kerü pórázon me olyan kitü

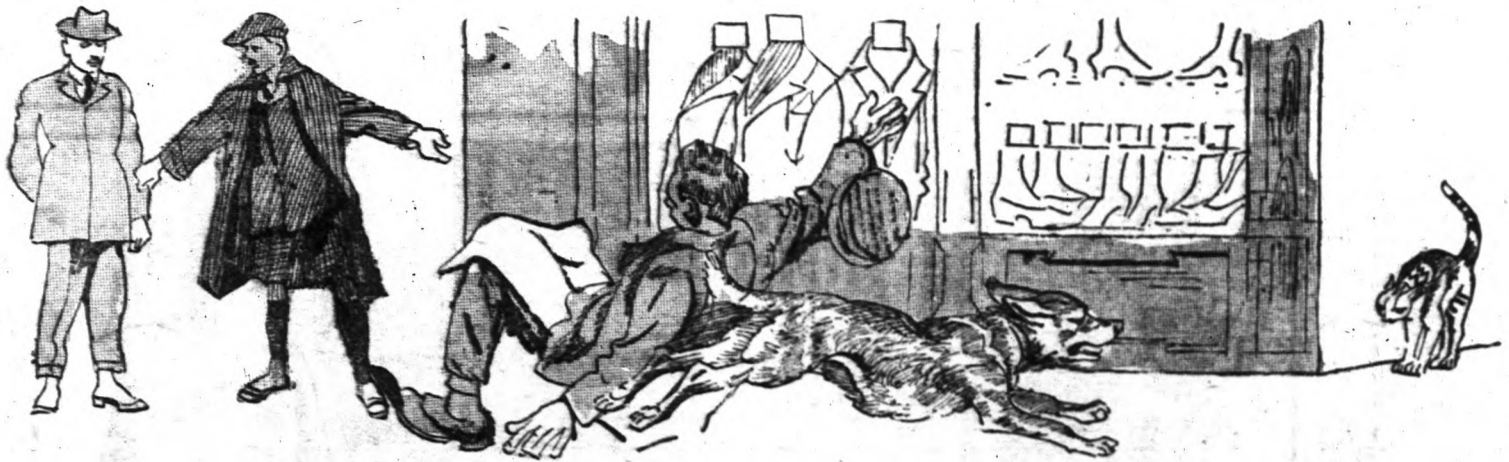
— Éppe pedagógus

vártam kü jön v egy ilyen járjon por lábu szab

Kezdt mat. Itt embernek, kitiünö valaki szab

kor éppen meg gyer

— Fogd tam diplom sértést a lesznek az

A SZIGORLAT

EZ a történet a világ legősibb gyűlölségén alapul. Egy örökké, míg csak világ lesz, mindig élő nagy háborúból fakad, melyhez képest igen-igen kismiska a Montecchi és Capuletti családok összeakasztása, vagy más-ilyen világirodalmi csipp-csupp fekedés...

Ülök egyszer otthon, hát verik ám nagyon az ablakot. Már tudni illik a konyháét; ez helyettesíti manapság a legtöbb házban a csengőt, ez a jóerős ablakverés.

Kimegyek. Hát egy barátom áll az ajtó előtt, aki passzionátus eb-nevelő. Kinyitom az ajtót, beront egy nagyfene farkaskutyával.

— Gyere sétálni velünk!
— Veletek? Hát ki van még veled?
— Ki volna? A Báró!

A Báró volt a kutya. Ezt a kutyát pedagogizálta a barátom. Még pedig, ahogy mondta, csodálatos, alig hihető sikerrel.

Kaptam a kalapom, mentünk.

Barátom áradozott.

— Báró csodálatos állat, barátom! Minden mozdulata fegyelmezett, öntudatos. Ahogy ez néz... ahogy ez figyel... minden parancsra ügyel... Csodakutya ez!... Szinte azt gondolom sokszor, hogy az el nem mondott gondolataimat is érti. Kines ez, fiam, kines ez a Báró... boldogság! Tíz héttel ezelőtt tette le az alapvizsgát — mondhatom, summa cum laude. Teljes kitüntetéssel. Most szigorlatozni fog, itt, te előtted, az utcán!

Megcsóváltam a fejem.

— De hiszen ebzárlat van az összes budai kerületekben! — vetettem ellen, — pórázon meg nem szigorlatozhat, ha még olyan kitűnő is...

— Éppen ezért! kiáltott büszkén az ebpedagógus. Tudd meg, hogy egyenesen vártam már ezt az ebzárlatot. Póráz nélkül jön velünk Báró, ugy, ahogy illik egy ilyen magasértelmű kutyához! Ez járjon pórázon, amikor annyi bitang két-lábu szabadon futkos?!

Kezdtém kényelmetlenül érezni magamat. Itt, az utcámban mindenki rendes embernek ismert, az egész környéken kitűnő volt a hírem. Most lásson meg valaki szabadon csatangoló kutyával, mikor éppen a mi környékünkön martak meg gyerkőcöket kóbor kutyák?!

— Fogd pórázva egy darabig! — mondtam diplomatikusan. Így növeled a kisértést a kutyádban s annál nagyobbak lesznek az érdemei, ha mégis apportiroz.

A "Vasárnap" számára,
írta: Kilián Zoltán

szorította szegényt a sarokba s a macska halálos rémülettel érezte rögtön a veszét.

Loholtunk Báró után.

Mikor odaértünk, tört ki hősen a macska. Végső kétségbeesésében át akart repülni Báró feje fölött. Ugrott...

Csörrent valami. S a macska fentlógott a kirakatüveg kellős közepén. Feje és fülteste befelé, másik fele ki s Báró, a szigorlatozó, erősen nyuladozott fel, hogy elkapjon belőle valamit...

A boltos üvöltött, a rendőr jött. Barátom, a nagy ebtanár iszkolni próbált. Elesipték.

Most már jogászok marakodnak a kutyán, macskán. Barátom és jogi szakértői úgy vélekednek, hogy a macska gazdája a hibás, miért nem eresztette a macskáját a boltba befelé, ha látta a veszedelmet. A boltos viszont kellő számú jogással azt vitat-

ja, hogy tisztán a Báró az oka mindennek. Csak egy kutya vihet rá egy szegény macskát akkora erő kifejtésre, hogy a fejével beüsse magát a kirakaton.

Nem is követelnek sokat: csak 600,000 koronát az üvegért, 150,000 korona állatorvosi költséget a macska gyógyításáért...

Barátom el van szánva a legkeményebb kutya-macska-harera. Könnyű neki, más vagyona nincs, csak a Báró. Legfeljebb azt vehetik el.

Közben azonban egy sokkal tragikusabb dolog is történt: barátom megbukott a szigorlaton. Nem csak ezen a kutyáson, de a magáén is, jogszigorló lévén az öreg.

Pedig ott nem is volt macska.

A két szigorlatozó nagybusan jár-kekel azóta. Messzire elkerülnek az utcán, ha látnak.

Barátom szó nélkül bekapcsolta a póráz karabinját a Báró nyakörvébe.

Mentünk így. Báró vakkanás nélkül jött, neveléséhez hiven. Kedves és kacér, kis és nagy kutyák mellett neki magukat amugy kutyamódon, Báró jött csak mivelünk. Eltántoríthatatlan fegyelmel.

Igy kerültünk egy forgalmas utra.

— Most! — kiáltotta barátom — és eleresztette a Bárót.

Abban a pillanatban már röpiült a Báró. Mint a fergegek fergege.

Barátom visszat füttyült. Hasztalanul. Báró messze járt már; egy bolt előtt támadott, melynek az ajtajában magasra görbült s prüszkölve fujt egy szepegő macska.

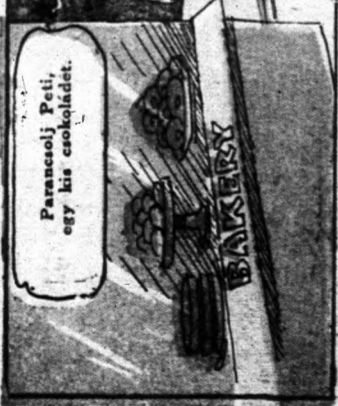
Báró mellett röpködtek a füttyök, vezényszavak. Neki azonban csak a macska volt ebben a pereben a gondja. Bele-

A VASARNAP NAGY HUMOROS OLDALA

Rayzoltan
Gene Byrnes

Francsoli Peti,
egy kis csokoládét.

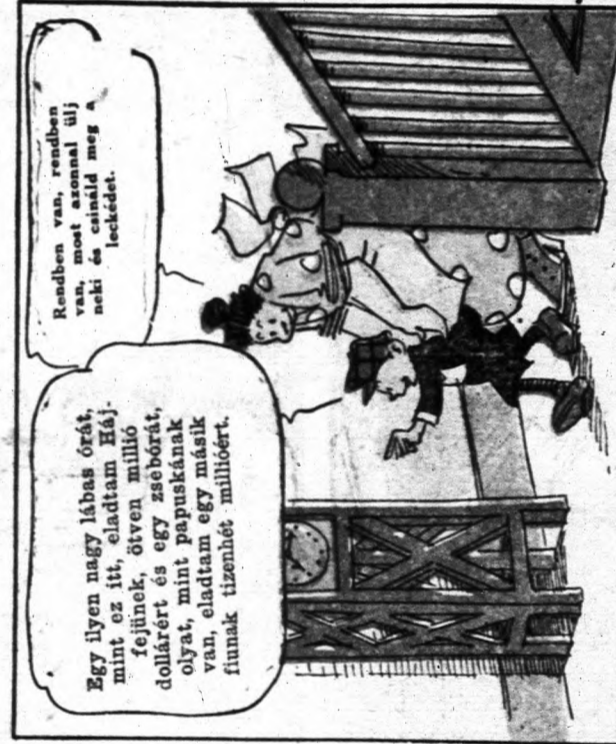
Közösöm Pek ur,
tegorras azt mondta,
a csokoládé árt a
fogamnak. Nem kell.

Csimtalan Peti & Kalandjai

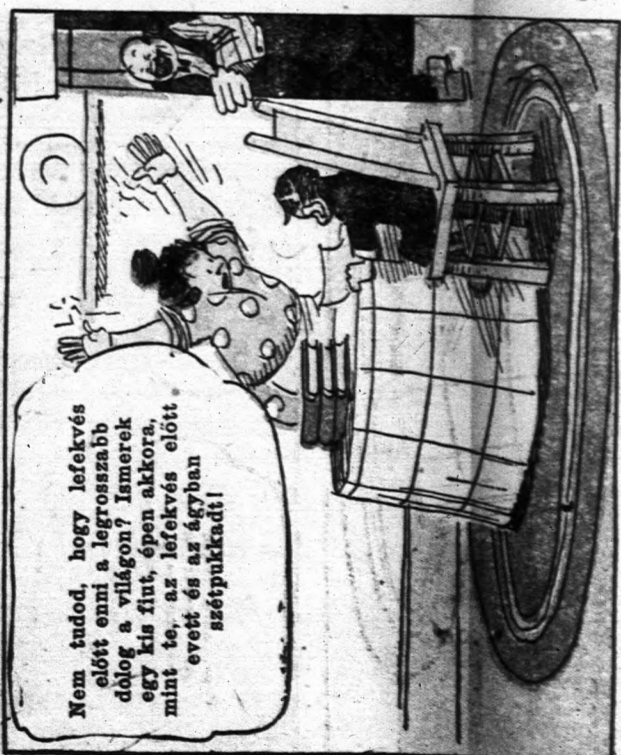
Mi az! Most kell
használni? Negyed-
időre és a leckédet
még nem tanultad
meg!

Nem jöhettek előbb,
mamukám, órát
jászottunk és anyi
órát adtam el, hogy
elfelejtkeztem az
időről.

Egy ilyen nagy lábas órát,
mint ez it, eladtam Háj-
fejűnek, ötven millió
dollárért és egy zseborát,
olyat, mint papuskának
van, eladtam egy másik
fiúnak tizenhét millióért.

Rendben van, zseborát
van, most szonnal ülj
neki és csinálj meg a
leckédet.

Nem tudod, hogy lefekvés
előtt enni a legrosszabb
dolog a világon? Ismerek
egy kis fiút, épen akkora,
mint te, az lefekvés előtt
evett és az ágyban
szétpukkadt!

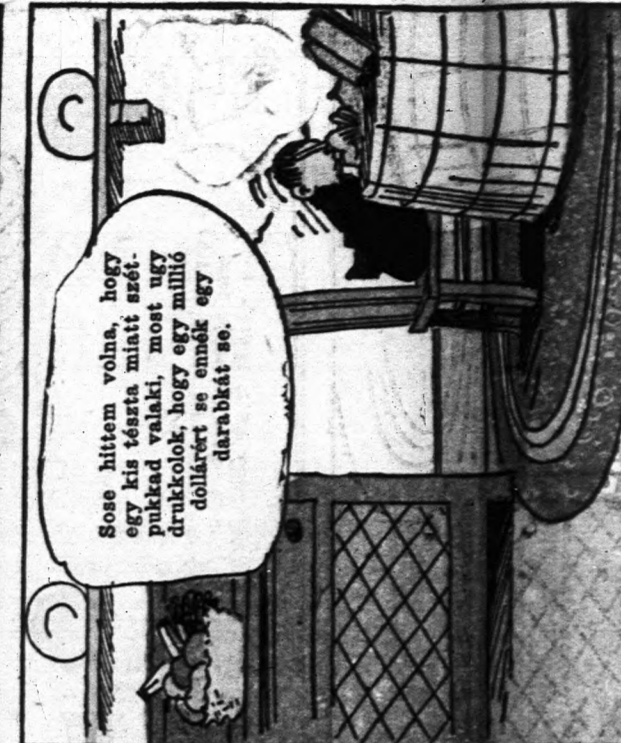
Sajnálom szegény gyereket,
hogy ilyeneket kell neki
használnom, de jobb, ha
megjőd, mintha agyon oszi
magát lefekvés előtt.

Mégis, nem kellett volna
szegény megijeszteni,
szegény gyerek annyira
fél, hogy azt hiszem,
soha többet térszára nem
fog rándzni.

Nem vagy szomorú? Papa és
mama most lefekszik aludni és
Petinek egészen egyedül kell
fennmaradnia és tanulni,
látod, látod.

Mamuka édes, én
olyan éhes vagyok,
mint egy oroszlán és
egy tigris együttréve,
kérlek mamukka,
valami tortát, vagy
lyesvakant!

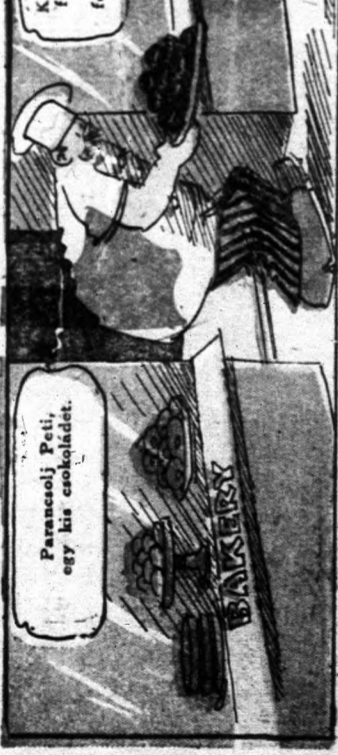
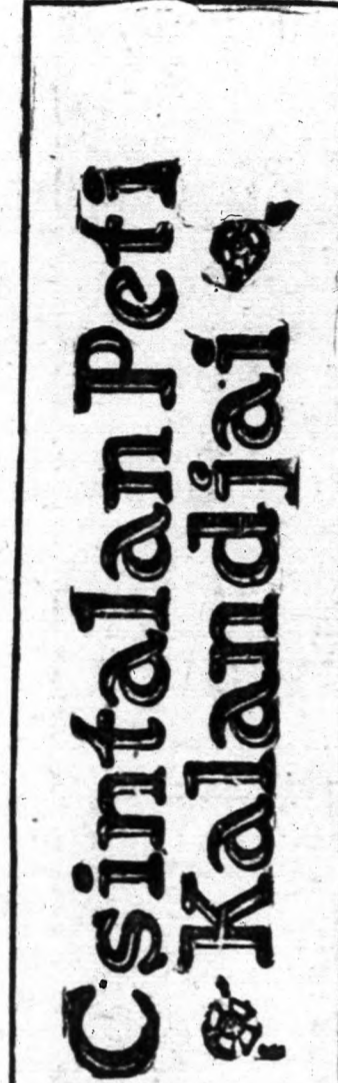
Sose hittem volna, hogy
egy kis téssta miatt azért
pukkad valaki, most úgy
drukkolok, hogy egy millió
dollárért se ennék egy
darabkát se.

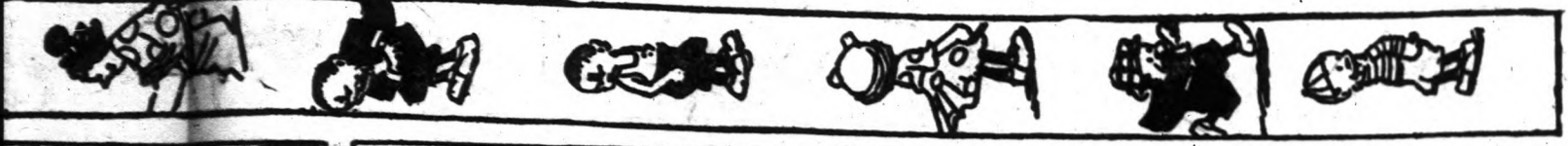

Papa-hova tetted az
esti ujjadot? A

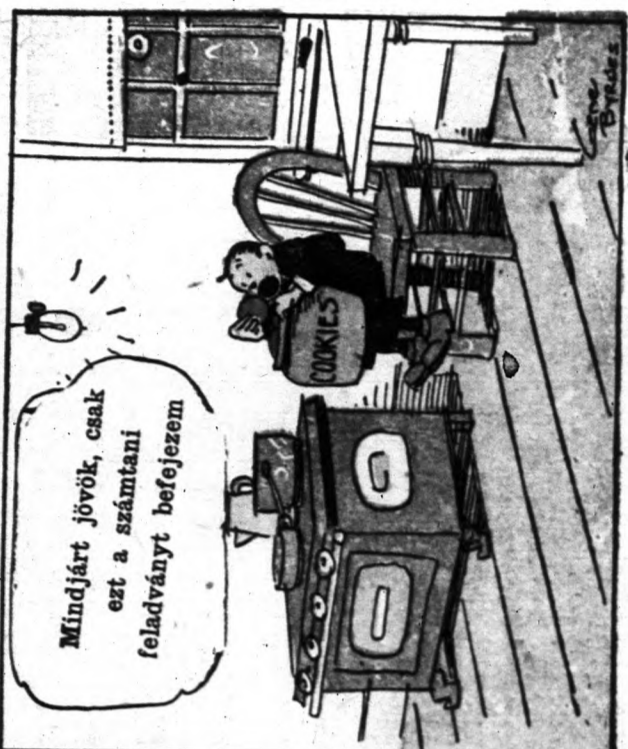
Ott hagytam
a nagy szék
mellett az
ágyban,

Biztos, hogy ez a gyerek azért
éhezett, mert az anyja nem

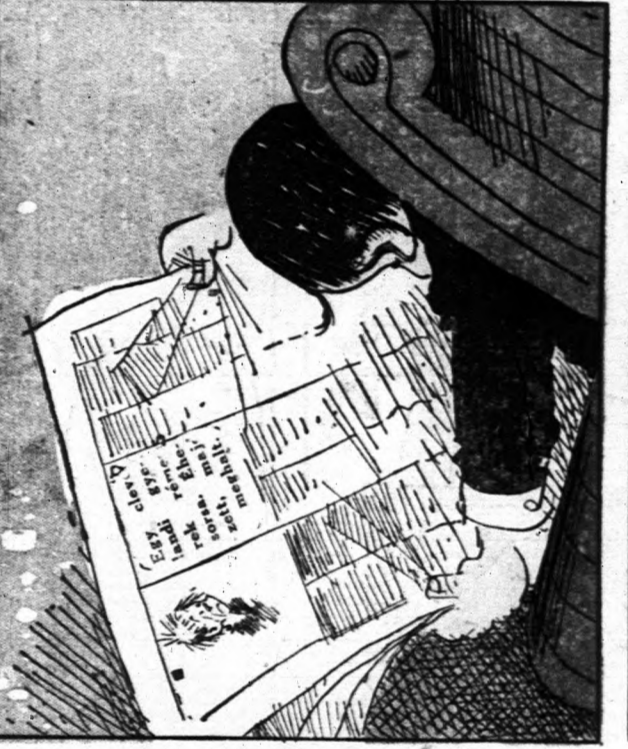
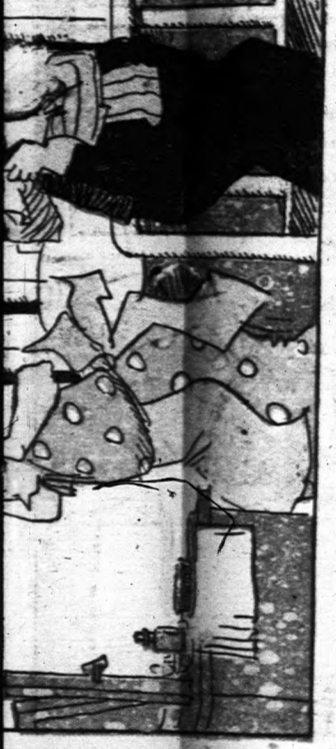

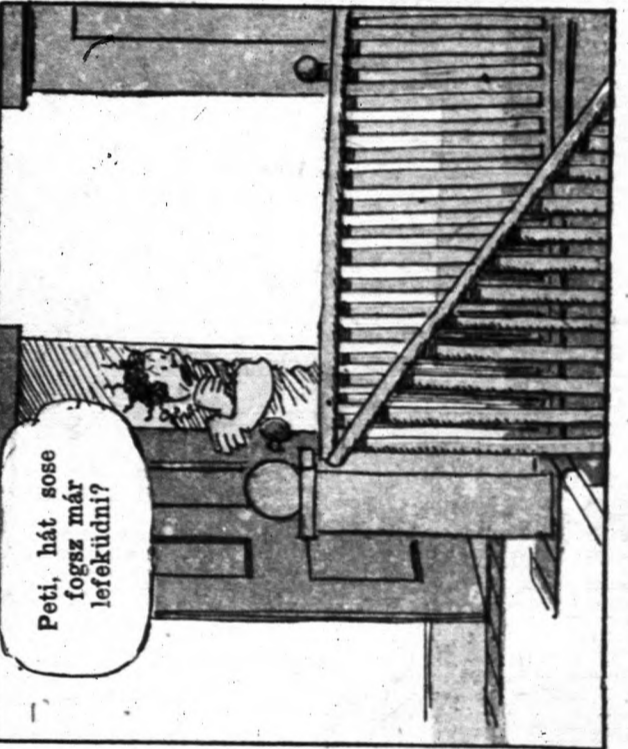
Biztos, hogy ez a gyerek azért éhezett, mert az anyja nem engedte meg neki, hogy tésztát egyen, kis tortácskát, vagy ilyes- valmit. Én is így fogok járni, majd jönnek és elmondják a mamának, hogy éhen haltam, dom, akkor majd szomorú lesz.

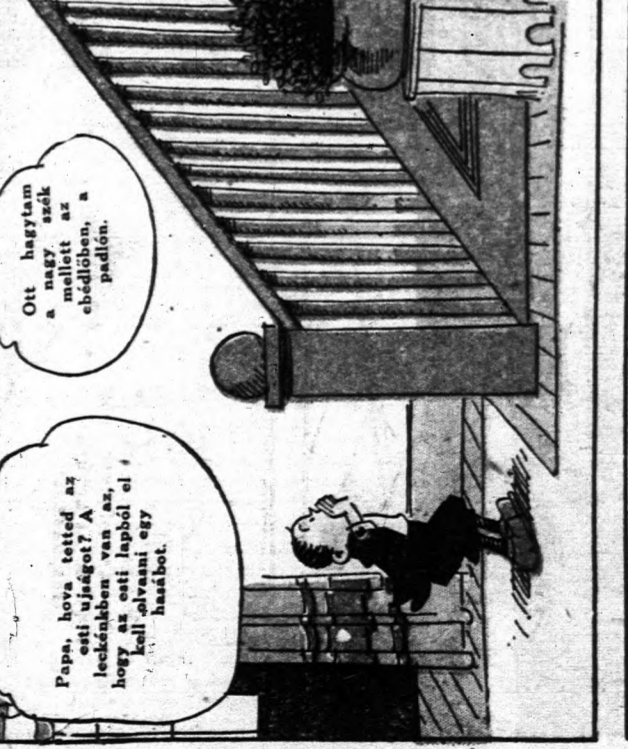
Mindjárt jövök, csak ezt a számtani feladványt befejezem

És egy nagy rakat szorosan meg van kötve a szemem.

Peti, hát sose fogsz már lefeküdni?

Papa, hova tetted az esti újságot? A leckémben van az, hogy az esti lapból el kell olvasni egy hasábot.

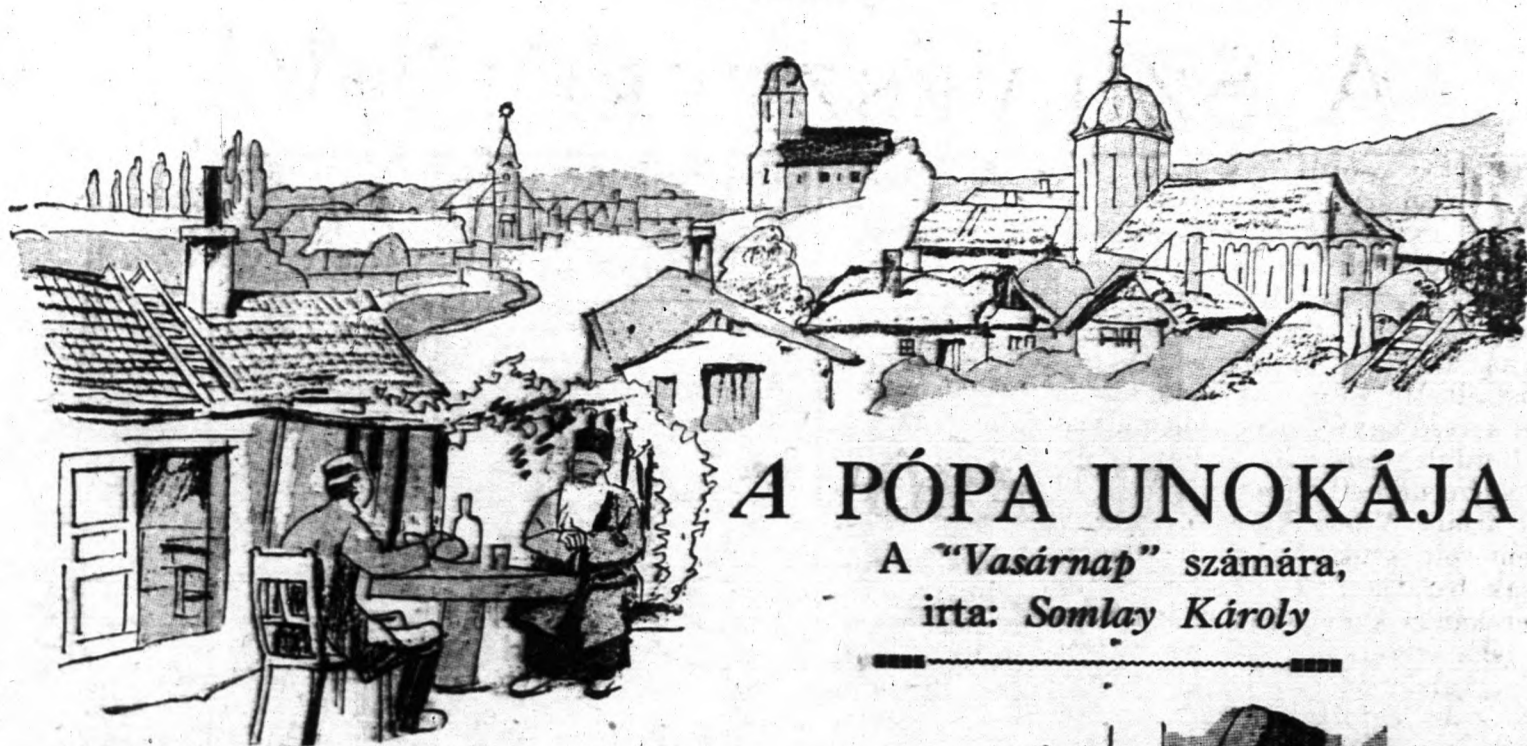
Ott hagytam a nagy szék mellett az ebédlőben, a padlón.

Kíváncsi vagyok, mi rosszabb, szétpukkadni, vagy éhenhalni, kíváncsi vagyok.

Copyright, 1923, Sun-Thread Corporation.

A PÓPA UNOKÁJA

A "Vasárnap" számára, irta: Somlay Károly

1.

BARSONYOS PATAK felett egy dombon fekszik Szentandrás. Csupa garázdostetejű egyforma házikókból áll a falu. Csak a három templom mutat eltérést. Az egyik dombon büszkélkedik és a toronyra rozsdás görög kereszt van; ez a Knyazevác-templom. A másik a völgyben van és roskádó toronyról híszik a kereszt; ez a Jagodinác-templom. A harmadikat a falu végére építették; ez meg a kápolna.

A faluban régebben csak rések laktak és nagyon módos emberek voltak. Csak jóval később jöttek ide a Nyírségből a batori szabadszájok, a kálvinisták.

Amikor még nem jártak a görögök, a szentandrásai bátyák, — a rákok, — Szabolcsban és Szatmárban gabonát, Zempléneben pedig borokat szedtek össze olcsó áron és csak akkor vitték a kőszöket a pesti piacra, ha szűk termés volt.

Aztán megindult a vasuti lélekeltetés és a székely nem volt szükség. Lassanként el is kelték Szentandrásról; a fiatalok más vidékekre, az öregek a temetőbe. A népes zadrugák (házközségek) megvitkultak; a fuvarosok szekeret nem verték fel a port az országúton.

Új emberek jöttek a helységbe. Lassanként szállingóztak ugyan a daruszlói kalapok, a firtogubák és a kálói szőrök, de szállingóztak és vigan szüntették az ugarcokon a császárszava tinók.

A jagodinácok egy szűk elpusztultak Szentandrásról, csak a vén templomeszka belső falaira festett álmosképi görög szentek maradtak itt emlékül. A knyazevácok közül négy-öt familia élt még a községben. A siket Mónus patikárius, aztán a Husvik trafikos, a kövér Dusan, a tréfás Szatránya kántor és végül a pártárkaképi Cirill pópa.

Mónus lácsi ugyan bátran becsukhatta volna a patikáját, mert a goszpodárok és a goszpodinák, — akik egykor medicinákat, szagos vizeket és pirostót szottak nála vásárolni, — már a föld alatt vannak. A Dusan moekos kis kávéháza sem volt már szükség, mert a esibukozó bátykók régóta a felhők felett szűsöltek az arabiai bab fekete levét. Dusan apó azért mégis nyitva tartotta a kávéházát és kiállt a kőszöre tubakolni.

Cirill pópának a vállát verte a haja, a szakállja pedig az övéig ért. Ugy mondja, hogy amióta pappá kente a budai püspök, nem nyultak ollóval sem a hajához, sem a szakállához; ennek pedig már ötven éve. Az öreger leginkább a nagyothalló apothekáriust kedvelte és minden délelőtt átbalogott hozzája néhány kupiéeska kármintáira. Délutánoként is meg szokta látogatni és bor mellett a régi szép időkről beszélgettek.

Vasárnap délelőtt, mikor megszólaltak a harangok, furcsa képet mutatott a falu. A Knyazevác toronyról ömbölvé hémptöyögtek a hangok a völgybe. A faluvégi fatemplom kis harangja alig tudott miatta szőhöz jutni. De ez csak kívülről volt így; a templomokban másként volt. A rákokban fáradtan, álmosan öngáncsolt a Goszpodai pümluj; mintha a sírből szakadoztak volna az áriák... A fatemplomban a hosszú löcskők ugyancsak kántáltak ám a vastagnyaku magyarok. Szinte harsogott a sok acélos gége.

2.

A szentandrásai magyaroknak akkoriban még csak egy lelvájuk volt, Kopár Áron. A tiszteletes egy szalpatetejű vityillában lakott és ebben oktatta a daeos ajndusemetéket is.

Egy nyolcéves fia volt és bizony sokat hajoskodott a gyerekekkel, mert a Dani volt a legrosszabb a falubéli pulyák között. Az egész nyarat a bükkös hegyeken töltötte és tárnicsvirágot szedett a patikának; esők után pedig esibiskogombát hozott a rák papnak. Télen pópáknál lupta a napot és magyar szóra tanította a pópa unokáját, Ára Milicát, aki ekkor négyesendőséskés lehetett és csodálkozva hallgatta a fiut, amint nevetésgéve oktatta:

— No Milica, mondjad utánam, hogy öt görög, öt török, öt görög, öt török

— Öttöjök... öttöjök, — pötyögte a kislány.

A vén pópa nem látta szivesen, hogy a gyerekek együtt vannak. Idegenkedett a szűkszavú, kevély nyírségi kálomistáktól. A gyerekek mégis összeharagkoltak. A kislányt, — ha csak meg tudott szólni hazulról, — első utja is a Kopárékhöz vitte; mert a fiu egy szekérkét csinált, ebbe beültette Milicát és nyugalt vele a Bársonyos partján, mint a fátyos eskü. Ha pedig egy almát kapott a Dani, a világról sem ette meg, hanem zsebre dugta és azt mondta, hogy:

— E' jó lesz Milicának. U szereti az aómát.

Nemsokára aztán el kellett a fiúnak mennie Patakra tanulni. Mikor aztán nyaranta hazajött a szünidőkre, alig ismerte meg Milica. A bagolynyerítés-levesen úgy megyulott, hogy tizenöt éves korában akkora volt, mint a sütlapát nyele.

A lányka is felnőtt és a hosszú, fekete haja úgy megsürsödött, hogy alig tudta a fején co-

móban tartani. Már nem kellett az "öt töjök" miatt pirulnia a toóds pataki diák előtt.

Egyeser aztán sok időre ment el Dániel urfi Szentandrásról. A göttingai egyetemre küldték teológiát tanulni és most már humanisszimének szőlítették. Négy évig volt Hollandiában és csak ritkán jött föle egy-egy levél.

Négy év sok idő egy leány életében. Tervezet; álmodozik a jövő boldogságáról. Szent András-estén Milica is bevette kendermaggal a kut környékét és a veteményt megboronálta a hajával, hogy ez éjszakán megálmódja a jövendőbeliét. Megálmódta. Egy szőke-bajuszu férfit látott álmlában, akinek hosszú fekete ruha volt a testén... Jaj, ez nem a Dani, mert őneki nincsen ilyen gunyája...

A négy év is eittelt és levél helyett most már tiszteletes Kopár Dániel jött haza. Bokáig érő, fekete tógát viselt és az egyetemi figurakalap volt a fején. Az arca olyan halványpiros lett, hogy ha a kis szőke bajusza nincsen, bizony lánynak tudták volna a szentandrásiak.

— Az álom... az álom... A feketeruhás... Jól jövendőt az álom, — suttogta Milica.

A szekérut porát le sem rázta a fiatal tiszteletes, hanem kiállott a pitarra és fölnezett a dombra. Egy leányt látott a pópák kapujában; harasztvirágos szoknya és vékony selyempitarka volt rajta. Megismerték egymást.

Milica mosolyogva mutatta előbb a jobbkezét, aztán a balkezét az újját. Az egyik öt uj talán öt görögöt, a másik meg öt törököt jelentett... Vagy ki tudja, hogy mit akarnak a tizenöves lányk ezzel a titkos tenyérkubalával mandani...

A négy esztendő anyai változást hozott a falura, hogy az ifjú tiszteletes Dani-korában álmódni sem

mert volna a világ rendjének ekkora és ilyenén felbuzulásáról.

A faluban magyar ember lett a bírő. A pópa már nem járogatott a patikába, mert az öreg Mónust a guta meglegyintette és némán üldögélt egész nap a lérsőken. A pópa sem beszélt Milicán kívül senkivel.

A másik nagy ujság pedig az volt, hogy az eklésia kúrator megvette saját pénzén a Jagodinác-templomot. A budai püspök azt hitte, hogy építési anyag akarja, hát eladta neki. Ötgyezme azonban egyebet gondolt és kijavította, megcsinosította a rozszant épületet, aztán urvaszoroszatok, prédikálószeket és padokat állítottak beléje. A toronyra pedig aranyozott csillagbuzogányt tettek. Még csak a harangok hiányoztak. Hát harangokat is hoztak. Egy nyári reggel két új harangot hoztak. Az öreg Cirill pap elszőnyedve nézte a dolgokat és hosszú levelet írt a püspökhez, akitől hamarosan meg is érkezett a parancs, hogy bármi áron, de okvetlenül vissza kell venni a templomot.

A magyarok azonban azt felelték, hogy:

— De semmi áron!!! Adta-vette, semmi áron!

A pópát súlyos betegé tette a szőgyen és a keserűség; testének minden porékját összetörte a kiélgetésien hosszú. Lázálmai voltak, hallucinált és az unokáján kívül senkit sem tört maga mellett.

Néha megtörtént, hogy hiába szőlította a lányt. Egyeser hát fűrészsorgott az ágyról és kinézett a tornácra. Ott volt Milica; de nem egyedül. Egy lőcán üldögélt Dániellel, aki a leány kezét tartogatta a kezében.

A düh erőt adott az öregek. Kitérta a szoba ajtaját és mereven nézte a fiatalokat. Talán átkot akart mondani, mert a szája mozgott ugyan, de hang nem jött ki rajta. Az emberi hatalomná magasabb hatalom nyomta el a szavát... Visszahatorkált az ágyába, lefeküdt; többé aztán a lánynak sem volt szabad a szobába nyitni. Gsz felt meggyógyult és fölkel, de senki sem ismért meg. Milicáról se tudta, hogy kicsoda. Elvossz-tette az emlékezőtehetségét és folyton kacagott.

A következő tavaszon, husvét második ünnepe ismét zúgtak a szentandrásai magyar templomban a harangok. Ekkor esküdött örök szerelmet Milica a fiatal tiszteletesnek. Virágba borult gyümölcsfák alatt mentek a templomba.

Az öreg Cirill pap is elkísérte őket. A templomba azonban nem lépett be. Magállott az ajtónál és talán egy pillanatra visszatért az öntudata és látta, hogy a nagy érzések nem alkalmaszkodnak a gyarló emberi formákhoz, — mert könnyek peregtek a szeméből.

M EG es ben já már óta fo

az öngyilkos hogy egy ide rajta, hanem vást élhette v jól kereső ügy felfordult vis módban nézhe itt a bibi. Vid nem volt sem csak barátja derekán rá kel a léha szereth nem valami n barátság legfö zott rá mája le ez a ráma tula

Boldogok a vásznára művé teni a maguk g hogy sokan ké nak szert temi némelyek a alább is véres zik meg a kép nedik évében véd, ki tudja érte, ha a mag sokkal kitömöt küzdelmes, de hatott volna va tekintett v való sivár élet mesterségesen zsáknak nem az alperesek do utcára kirakott adnak lombos lőjén?

— En torkig lapitotta meg Szilveszter-esté óta már Isten saját magától ber s tíz óra t tendő végeztév akar csinálni. hosszú fehérter tól, amelyet eg és ezeknek esa társaságban ült fizette a számla bucsuzás nélkül ajtón a kávéház

A Népszínhá lomra felkapott ra és kiment vel Csak azt látta. tétlenek és a ka

— Népliget.

— Népliget — gosan Vidos és nest éppen ide lálkára, hamar duló kocsirol.

Népliget. Sz hangon susogtak ról susogtak? gyatottak, min eszébe, — s a sz lement a néptel

A SZILVESZTERI CSODA

MÉG csupán ötvenedik évében járt Vidos Tivadar, de már legalább két esztendő óta folyton kísértett benne az öngyilkosság gondolata. Igaz, hogy egy ideje gyomorhaj rágódott rajta, hanem ettől ugyan még bizvást élhette volna a világát, hiszen jól kereső ügyvéd létére még a mai felfordult viszonyok között is urimódban nézhetné a napot. Más volt itt a bibi. Vidos agglegény volt és nem volt senkije sem a világon, csak barátja meg szeretői. S élte derekán rá kellett jönnie arra, hogy a léha szeretkezés, meg a szintén nem valami mély erkölcsi gyökerű barátság legfőljebb kerete, aranyozott rájája lehet az életnek, hanem ez a ráma tulajdonképen üres.

Boldogok a mesterek, akik életük vásznára művészi képet tudnak festeni a maguk gyönyörűségére. Igaz, hogy sokan közülük sohasem tudnak szert tenni megfelelő keretre s némelyek a vérukkal, vagy legalább is véres verejtékükkel szinezik meg a képet; de azért az ötvenedik évében töprengő Vidos ügyvéd, ki tudja mit nem adott volna érte, ha a maga céltalan szórakozásokkal kitömött élete helyett, ilyen küzdelmes, de szép multra pillantathatót volna vissza. Hol járt ő? Holva tekintett vissza a lélek nélküli való sivár életörömök útján, ahol a mesterségesen kivirágoztatott rózsáknak nem marad meg az illatuk, az alperesek dobra ütött házai, vagy utcára kirakott butorai pedig nem adnak lombos árnyat az élet delelőjén?

— En torkig vagyok vele! — alapította meg éppen az ötvenedik Szilveszter-estén huszonnégy hónap óta már Isten tudja hányadszor a saját magától megesömörlött ember s tiz óra tájban, mint aki ó-esztendő végeztével ebben is ultimót akar csinálni, hirtelen fölkel a hosszú fehérterítés kávéházi asztaltól, amelyet egy csomó kartársával és ezeknek családjuk tagjával egy társaságban ült körül, titokban kifizette a számláját s a ruhatár felől bucsuzás nélkül távozott a hátsó ajtón a kávéházból.

A Népszínház-utca sarkán találmra felkapott egy kései villamosra és kiment vele, Isten tudja hová? Csak azt látta, hogy balról fák sötétlenek és a kalauz azt mondja:

— Népliget.

— Népliget — ismételte meg hangosan Vidos és mintha csak egyenest éppen ide igyekezett volna találkára, hamar lelépett a már induló kocsiról.

Népliget. Szemközt vele különös hangon susogtak a csupasz fák. Miről susogtak? Ezek is olyan elhagyatottak, mint én, — ötlött az eszébe, — s a széles uton találmra lement a néptelen ligetbe.

A "Vasárnap" számára,
írta: Zsoldos László

— Hisz itt lehúzzák rólam a télikabátot a kísértetek, — gondolta magában az ügyvéd s nyomban rájelentkezett a tudatában a derék kis Browning, amelyik ott kuporgott, hogy ne mondjam: virrasztott a hátsó nadrágzsebében.

A magános ember kigombolta a télikabátját s ennek a külső jobb zsebébe tette át a revolvert. Kezét pedig bedugta utána a zsebébe. Kéz és Browning összefogódzkodott: most már jöhetnek a népligeti utonállók, Vidos doktor egyenletes léptekkel, lassan sétálva ment, mind egyre beljebb a titokzatos mozgókák közé.

Hirtelen megtorpant.

— Miért jöttél ki?

S a kis Browning bent a zsebben a markában rögtön ráfelelt, hogy:

— Itt vagyok!

És az életunt agglegény, lent a susogó fák alatt az elhagyott magányban lassan kihuzta a zsebéből a revolvert.

— Szilveszter éjjelén csakugyan hát legyen igazán ultimó! és már éppen halántékához akarta emelni a fegyvert, amikor nem messze tőle keserves gyermeksírást hallott.

— Jaj, beh fázok, jaj, édes jó mamám, beh fázok!

Vidos leeresztette a karját.

— Gyereksírás itt... éj idején? s a következő pillanatban visszadugván zsebébe a revolvert, nagyot kiáltott:

— Ki sir itt? Kis fiam, vagy kis lányom, hol vagy? s már el is indult a hang irányában.

Szavaira teljes erővel tört ki a gyermeksírás. Most már nem is egy hang, hanem egyszerre három vagy négy:

— Nagyon fázunk!

— Segítség!

— Itt vagyunk bácsi! és más éfele. Nem telt bele két perc és az életunt ügyvéd már ott állt négy apró gyermek között, akik fogvacogva, dideregve, fuldokló sirással vették körül, hogy délután a mama engedelmével nélkül jöttek ki a Népligetbe, mert Olga a legnagyobb köztük (ez sem lehetett több kilenc évesnél) ide csalta ki őket játszani; s azután egyszerre csak rájuk sötételt, eltévesztették az utat és biztosan egyre beljebb jutottak be a sűrűségbe, úgy, hogy végre is itt a hideg avaron nyomta el őket két-ségbeesésükben az álom.

Vidos megtudta a három nagyobbakától, hogy hol laknak... nem nagyon messze ide az Illés utcában: szerencsére a házszámot is tudták s aztán az imént még oly beszédes Browningot mélyen betuszkolván a kabátja zsebébe, karjára kapta a kigombolt télikabát alá a legkisebb gyereket, egy aranyhajú picit leányt, a másik kicsit felkapaszzkodtatta a hátára a nyakába, a két legnagyobbat pedig szabad kezével kézen fogván egymással, apró de szapora lépésben megindult velük kifelé a sejtelmesen susogó fák közül.

— Na gyerünk gyerekek a mamához. Biztosan sir miattatok már szegény!

A két nagyobb dideregve, szepegeve tipeggett mellette, a kicsi lány a meleg kabát alatt nyomban elaludt, de a hátán kapaszkodó fiúskát viszont egyre szóval kellett tartania, nehogy elnyomja az álom és lepottyanjon a nyakából.

S ahogy ment kifelé a Népligetből az a kész tervvel, hogy egyelőre bemegy a gyerekekkel a liget elején levő vendéglőbe, ott forró teát itat velük és kocsit vagy autót rendel telefonon, hogy azon vigye haza őket, — mondom ahogy így baktatott velük serény igyekezettel a susogó sötét fák között, hát a hátán egyszerre csak bele vág a beszélgetésbe a nyakába esimpajkódó kis fiú:

— Ki küldte ide a Népligetbe a bácsit, hogy haza vigyen bennünket a mamához? Az Istenke?

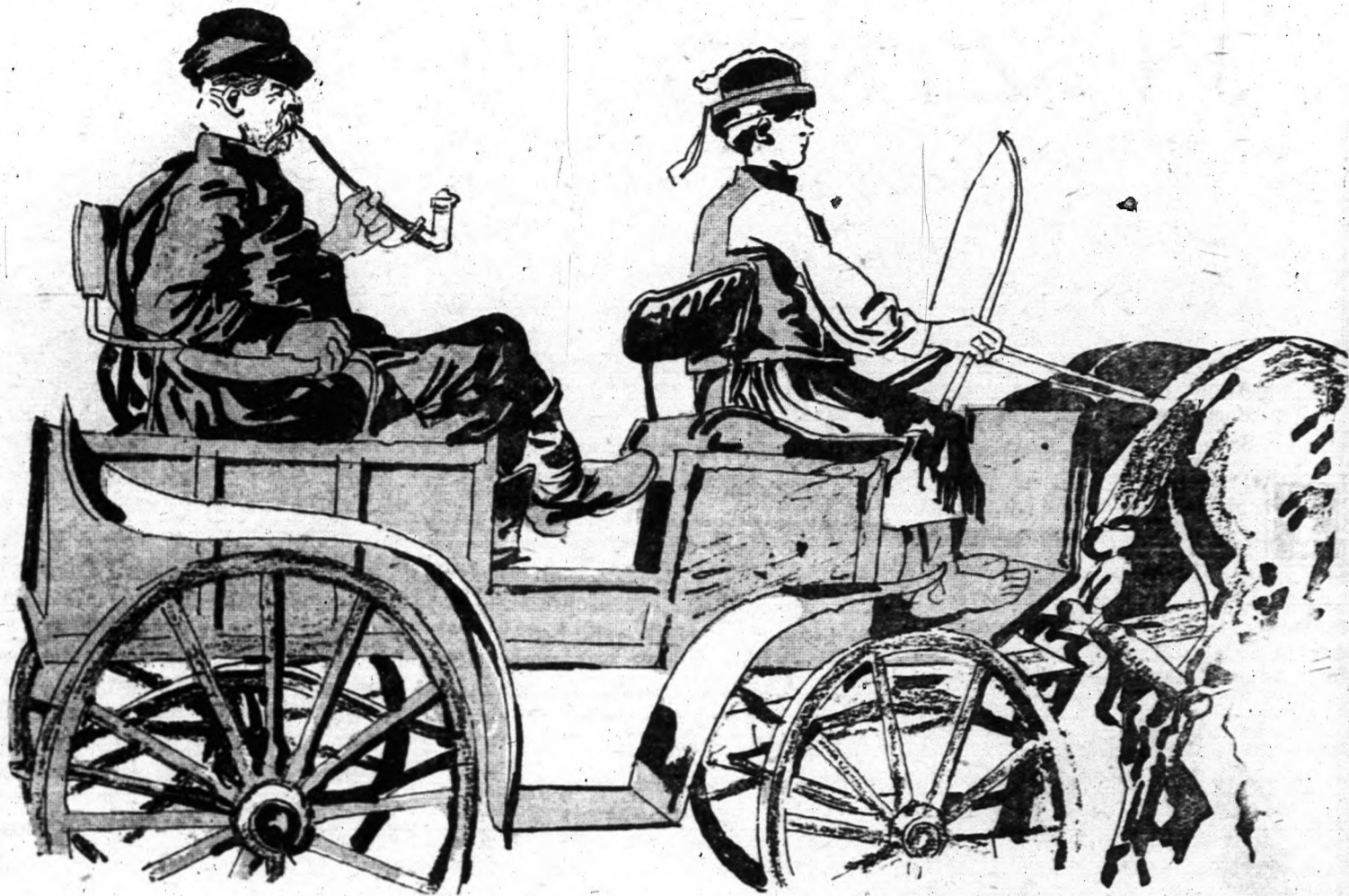
Az életunt ügyvéd lehajtottá a fejét s halk dűnyögéssel felelte:

— Igen fiaeszkám, az Istenke....

És ment tovább amennyire lehet még szaporábban. A népligeti vendéglőnek a fák közül már feljűk világító ablakai felé. És megszállta valami soha nem érzett nyugalom.

— Igen az Isten küldött! Jót kell tenni, hogy értelme legyen az életnek... Tudom már, értem az ujjmutatást.

És boldogan cipelte magával a megmentett kicsinyeket kifelé a sötét sűrűségbe, amelyben eltévelyegtek, vagy talán őt vezették ki a kicsinyek.

AZ ŐSBÖLÉNY

DOKTOR BABÓCSY ARISZTID budapesti kórházi orvos volt, de szép urháza és kis birtokot örökölvén, lekötözött Abapéresre s ezt jól tette. Saját házában lakott, nem mint Pesten, hónapos szobában.

Értesítéseket nyomtatott, hogy orvosi gyakorlatát megkezdte, a járásbíró tanácsára a telekkönyvi indexből írta ki a szükséges címeket és valamennyi borítékot pontosan egyformán címezte meg. Semmi méltóságos vagy nagyságos; t. X. Y. urnak, mást semmit. Parasztnak az "urnak" szó nem maszag, sokkal józanabb koponya a magyaré, uriember meg a t. betűn nem akad fenn, mert látja, hogy csak körlevéllel van dolga. De tótgerjeni és szalónaki Tóthy Elemér nagyságos ur — a telekkönyvben csak szimplán Tóthy Elemér szerepelt — nem úgy gondolkozott, mint Babócsy vagy mások.

Valamikor régen, mikor még megvolt a nyolcszáz hold prima föld; mikor a szemüvege még rózsás és a kedélye még mézédés és aranyos volt és eltréfálkozott akár a falusi leiggyel is, de hogy is méltatlankodott volna, ha nagyságos uram helyett akár téns urnak szólítja őt valaki. A téns urhoz is nagy tisztelettel beszéltek. De hogy az övekkel a földet is fogták és a leromlott vagyoni státussal a kedélye és a mája is romlott; mikor a vagyonnal egyenes arányban a tekintélye is mind kevesebb, majd nulla lett és mikor az ősköltől öröklött tanyákból csak a cimben maradt meg Tótgerjen és Szalónak: az anyatyuk sem ügylhetett rá jobban, hogy el ne maradjanak mellette a csibéi, mint Tóthy uram a Szalónakra és Gerjenre és előljáróban a nagyságos szóra, mint címzésre. Megaványodott kedélyű ember lett, ki ha parasztember jött hozzá az udvarra és csak tekintetes uramnak mondta, úgy beléordított annak orcába, hogy az atyafi csak a hangjától is majd felfordult.

— Tekintetes ur vagyok, hán? De mikor még lophattad a szénámat, akkor nagyságos ur voltam, hán? Ebadta bárdolatlan paraszta!

Ha meg adóintést kapott a városból, nagyságos és predikátumok nélkül, képes volt a pénzügyigazgatóhoz is elmenni és ott lármát csapni, hogy micsoda "disznóság" ez! Tanítsa ki "az ur" azt az adóhivataltól nevelten firkoneát, hogy így szellemembernek firkáljon, ne őneki.

Elemér ur külseje akkor már éppenséggel nem volt uri. Bozontos haja nyíratlan, bajuszszakállja is elvadult volt és arca a pálinkaivástól érezett. Csak az ezüstnyelű agárkergető korbácsa és a címeres nagy aranygyűrűje volt uri; ezt még éjszakára sem huzta le ujjáról és a korbács még akkor is a kezében volt, mikor a pénzügyigazgatót megfeddte a városba ment. Pedig már régen nem volt agara, de még pulykiasztó kores vizslája, kópója sem.

Doktor Babócsy Arisztid levelét a leánya adta át neki; ő vette volt át a bádognakutylás falusi postástól.

A "Vasárnap" számára,
Írta: Csermely Gyula

De Elemér ur csak ránézett és spongyaszerű arca már vérpáros is lett.

— Miért nem dobtad vissza a postásnak? Hát már egy nyavalyás új felesérnek is hallja kend vagyok, más semmi? Én, a törzsköcs birtokos és ősnemes!

— Hagyja el, apám. Hiszen csak értesítés ez, csak körlevél.

— De én hozzáam kopogtat be véle! Hát informálódjék előbb az ebadta. No, majd adok annak a zsidónak, várjon csak.

— Megint botrányt akar csinálni, apám? És honnan tudja, hogy zsidó?

Elemér ur kesernyén nevetett.

— Honnan tudom, hogy zsidó? Ősmerem már a felkapaszkodott fajzatját. A Babócsy nevet őt hatoson vette, az pszilont hozzá úgy lopta, az Arisztid nevet meg a mámiájától kapta, ki francia regényeket olvasott, pedig csak pálinkafőző zsidónak volt a párja.

— Ne izgassa magát, apa.

— De az áldóját annak a jebinek... csak lenyeljem egy ilyen jöttmentnek a sértését! De meg tanítom én helyesírára azt a kilógust. Fogass be, Sári.

— De kedves apám, az isten áldja meg!

— Fogass be, Sári, — rikácsolta pálinkaivű torokkal. — Bemegyek ahhoz a jebéhez, be én!

A járási székelyen Babócsy háza elé hajtatott. Hát, fakó volt a csésze és görsre kötve a girhesek farka, de azért "fogat" volt a szánalmas készség és Elemér ur úgy fült hátul az ülésben, mint valami főrend, aki diétára megy négylovasan.

Nos, a Babócsy háza elé hajtatott s ott megparancsolta a kocsisnak, nézzen be sorjában minden ablakon, onthon van-e az a jebuzeus kilógus.

— Parasztemberrel, zsidóval így tesztek. Majd még névjegyet küldök be neki, azt lesse.

A kölyök-kocsis intésére, hogy onthon van, Elemér ur lekecmergett a csészéről és füles-korbácsa nyelvél megkocogtatta a megjelölt ablakot.

— Tóthy Elemér ur vagyok, — recesgte, mikor Babócsy a kocogtatásra az ablakhoz jött. — Tótgerjeni és szalónaki Tóthy Elemér nagyságos ur... verständen!

Babócsy, látván, hogy különceel van, kedélyesen fogta fel a helyzetet. Így válaszolt.

— Örülök a szerencsének; doktor I vagyok, nagy uram. Nem parancsolna beljebb?

— Nem parancsolok beljebb, — volt a válasz.

— Csak azt akarom mondani (s itt a kezét nyomta a kezébe) figyeljen rá máskor, kinézetem.

— Szolgálatjára, uram, — mondta Babócsy fáradtságába került, hogy ne kacagjon.

A doktor ur ezen szavai letompították a nagyságos ur haragját. — Hiszen tud tisztességet a jeből! Megengesztelt hangon tehát így szólt:

— Maga izralita, orvos ur!

Babócsy mosolygott.

— Izraelita, nagy uram! A tizedik ősom se volt, — mondta.

Elemér ur erre már barány lett.

— Akkor rendben vagyunk, ősem uram, — felelte és nyújtotta a kezét, mely esupa szőr volt.

— Hát máskor vigyázzni fog, én meg hivatni fogom, ha kelleni fog.

— Klasszikus példánya a kivesző félben lévő bölénynek, — gondolta Babócsy doktor vidáman.

... Pár hét múlva Elemér ur beteg lett és vagy tízszer hitta ki Babócsy magához. Újévkor aztán számlát kapott a dokortól, ennyi vizitert ennyi meg ennyi, megcimezve úgy ahogy kellett: nagyságos tótgerjeni és szalónaki Tóthy Elemér földbirtokos Urnak, Kistóton. Még az "urnak" szót is nagy betűvel írta:

Amde Elemér ur csak fidibuszt csinált a számlából. — tartozás, tartozás... azért ur valaki, hogy tartozzék.

A járásbíró csak nevetett, mikor Babócsy elpanaszolta neki a dolgot.

— Most csak megadtam neki mindegyik titulust... hát miért nem jön fizetni?

— Pesti ember vagy, ősem, nem ősmere ez a speciés, — felelte. — Egy elmúlt darab Magyarországnak egy kis része az. Az új élet ekéje már felszántotta a mi hazai földünket és csak elvétele maradt meg itt-ott kis tenyérnyi darabka a tallóból. Ilyen ez a mi Tóthyunk; esupa szalmatok és tüske, de őstálaj. A körlevelet küldted volna neki minden predikátummal és nagyságos urral címezve, abból ollózott volna fidibuszt... és a számlát küldted volna csak t. e. Tóthyhoz intézve, zálogba csapta volna még a pecsétgyűrűjét és az ablakon hajítja be a pénzdedet.

Babócsy jóízűen nevetett.

— Ősbölny, — jegyezte meg kedélyesen. — Elengedem neki a tartozást szívesen. En megparagítottam, ő megnevetetett, punktum, Amde mégis csak jó, hogy kiveszében már a fajtája az ilyen bölénynek.

UJ

Adjon
Bort, b
Szép as

IGY kőgyar a bor volt a saság, kit se bántott meg békesség legutolsó kíván mert a szép földi kincsel

?MIT HOG

Ma már csak az új-est B. u. é. k.

Mintha még a mástól. Nem tudom, hogy: "Baldog" csak épen hogy a négy ponttal, lágban ennyi is.

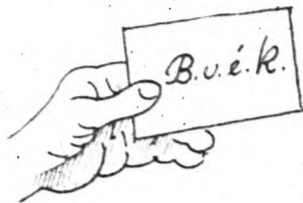
Pedig volt idős kívánságokban kívánságokkal megnyugodva ne, hogy ezek minden veszedelmig valakinek valent, azon törtéte kívánhatta ezt. Mert, hogy bizony úgy kívánta rá, nem is kételkedett.

Azért becsült a tendókor a jókora igaz, hogy még a közhiedelem, hogy egy, hogy ki kíván először boldog új.

Először is sokkifi kívánja, mint a jobb a fiatal, mint seprő, az ér a pezsozott. Ha valakinek először boldog új san szerencsés lesz. Mig ellenben, akik

UJ ESZTENDŐ

*Amagyardköszöntés:
Adjon Isten három
B-ét*

Adjon Isten,
Bort, buzát, békességet,
Szép asszony feleséget!

IGY köszöntötte egymást a magyar a régi jó időkben. Mert ha bor volt, akadt hozzája vig társaság, ha buza volt bőven, senkit se bántott a megélhetés gondja, ha meg békesség volt, fölvirult az ország. A legutolsó kívánság pedig a legtöbbet ért, mert a szép asszony, jó asszony minden földi kincsénél többet ér.

Ma már csak egész röviden emnyit ír-
nak az új-esztendei kártyára:

B. u. é. k.

Mintha még a betűt is sajnálnák egymástól. Nem írják ki szép rendezen, hogy: Boldog új évet kívánok, hanem csak épen hogy odabökik a négy betűt a négy ponttal. Elég ebben a rossz világban emnyi is.

Pedig volt idő, amikor még hittek a kívánságokban az emberek. Akit jókívánságokkal eresztettek el útjára, az megnyugodva indult el, mert bizott benne, hogy ezek megoltalmazták minden veszedelemtől. Ha pedig valakinek valami baja történt, azon törte a fejét, hogy ki kívánhatta ezt a rosszat neki? Mert, hogy bizonyosan valaki úgy kívánta rá a bajt, abban nem is kételkedett.

Azért becsülték sokra új esztendőkor a jókívánságokat. Az igaz, hogy még ma is tartja a közhiedelem, hogy nem mindegy, hogy ki kíván az embernek először boldog új évet.

Először is sokkal jobb, ha férfi kívánja, mintha asszony. A férfiból is jobb a fiatal, mint az öreg. De a kéményseprő, az ér a legtöbbet valamennyi között. Ha valakinek kéményseprő kíván először boldog új évet, az már bizonyosan szerencsés lesz az egész esztendőben. Míg ellenben, akinek valami vén asszony

botlik az útjába elsőnek új év reggelén, az akár hozzá se fogjon semmihez, úgy sem sikerül neki, mert a vén asszony elbabonazza minden dolgát. Ki tudja nem mondta-e magában:

Babona-béna,
Varju-bába,
Törjön el a
Lovad lába!

A vén asszonyokról sohase tudja, mit gondoljon az ember. Régente is hanyat égettek el közülök, mert boszorkányok voltak, seprűnyélen lovagoltak éjjeli gyűlésre az akasztófához, megbabonázták a tehenet és tej helyett vért adott, megverték szemükkel a kis gyereket, hogy belebetegedett, még jégverést is hoztak a határba, mert cimboráltak a Garabonciás diákkal, aki a viharfelhőkre terítette széles köpönyegét és úgy nyargalt a viharral végig a világon.

Ma már, nem hiszik ezeket az ostobaságokat a szegény vén asszonyokról. A boszorkányégetés ideje is elmúlt. De azért akármilyen felvilágosított legyen a vadász embere, nem szeret vén asszonnal találkozni, mert akkor már nem sok remény van, hogy megelmezze. Ma sem szeretik, ha új-esztendő reggelén vén asszony köszönt be elsőnek az ajtón.

Bizony, ha az ember a jövőre néz, mindig több a félelem a szívében, mint a reménység. Az ismeretlen valami félelemmel várjuk és van ismeretlenebb, mint a jövő? Ki tudja, hogy mit hoz a holnap nap? — Hát még mikor egy egész esztendőre gondolunk, mennyi minden lappanghat az ismeretlenség homályában, a mit majd nehéz lesz elviselni! Mert az örömet majd csak könnyen fogadjuk, de hát egészen bizonyos, hogy nem lesz eszünk öröm az új esztendő sem.

Azért nem veszték ki az új-évi babonák még ma sem. Nemesak a reggeli köszöntésből magyarázzák a jövő sorsát, hanem fontos dolog az új évi ebéd is.

Nem szabad ilyenkor marhát enni, mert a marha a szarvával kiökleli a szerencsét a házból, szárnyast sem szabad, mert attól meg elrepül a szerencse, halat meg éppen nem, mert attól meg eluszik. A sült malac az új-évi peccenyé, mert ez tur-tur és beturja a szerencsét a házba.

Hát, aki a mai nehéz időkben malac peccenyével jól tud lakni új esztendő napján, az minden esetre szerencsés ember, legalább ezen az egy napon, mert a jó ropogósra sült malac nem utolsó étel.

Csudálatos dolog, hogy az emberek mindig magukon kívül keresik a boldogságot, mindenféle eszközt megpróbálnak, még a babonában is hisznek és nem ott akarják megtalálni a boldogságot, ahol mindenki megtalálhatja: önmagában, a lélek nyugalmaiban.

Ezen az egész világon minden csak annyit ér, amennyire becsüljük.

A tanulatlan embernek nem kell a halom könyv, mert nem tudja, mit csináljon vele, a tudós meg nagy örömmel nyul utánuk.

Az iszákos mohón kapja el az italos üveget, a mértékletes egy keveset tölt belőle, aztán nem kell neki.

Az egyik gyönyörködve nézi a gyönyörű erdős hegyeket, a másik közönyösen megy el mellettük, a harmadik azt számolgatja, hogy mennyi fát lehetne belőlük kitermelni és mennyit lehetne nyerni rajta.

A világon minden csak annyit ér nekünk, amennyit belőle bölesen föl tudunk használni.

Ez az élet mértéke és ez adja meg az élet értékét. Nem arra kell tehát törekedni,

hogy minél több holmit gyűjtsünk magunk köré, hanem, hogy a lelkünk legyen minél gazdagabb.

Egy jó könyv többet ér mint egy ékszer, és egy séta a szabadban, ahol a természet szépségeivel gazdagodik meg a lelkünk, sokkal állandóbb boldogságot ad, mint a legzajosabb mulatság, ami után másnap fáradtak és levertek vagyunk.

Ez az, amit Jézus mond, hogy: Ne gyűjtsetek földi kincseket, amiket a rozsdá megemészt és a tolvajok ellophatnak. Mert, ahol a ti kincsetek van, ott lesz a ti szívetek is.

Aki igazán boldog új esztendőt akar, annak ezt az új év egyetlen napján sem szabad elfelejteni.

A jól végzett munka után a lélek igazi örömeit kell keresni, olvasgatással, okos beszélgetéssel, jó előadások hallgatásával kell gyűjtenünk, egyre gyűjtenünk lelkünk kincses házába a kincseket.

Ebből lesz az igazi boldogság.

Ilyen boldog új évet kívánunk!

JANUÁRIUS

A HÓNAP TÖRTÉNETE.

AZ ÉV ELSŐ hónapja Jánusz római istentől kapta nevét. Jánuszt a rómaiak úgy ábrázolták, hogy két arca volt. Az egyik arccal előre a másikkal hátra nézett. Ez az idő jelképe, benne van a múlt, amely hátratekint és a jövő, amely elé nézünk.

Jánusz istenek temploma is volt Rómában. Ez a templom arról volt nevezetes, hogy ha kitört a háború, bezárták a kapuit és csak, mikor helyreállt a béke, akkor nyitották ki ismét.

Hareias nemzet volt a római, úgy hogy Jánusz temploma bizony sokszor hosszú évekig be volt zárva. Jánusz papjának lenni ilyenkor kényelmes foglalkozás lehetett, állandóan szabadságon éltek.

Jánusz istennek ma már nincsen temploma, nincsenek papjai. A nevet is csak az mentette meg a feledéstől, hogy egy hónapot neveztek el róla.

Mikor az ő hónapja kezdődik, mi is úgy vagyunk, mint ez a pogány isten: mintha két arcunk volna, egyikkel a múltba nézünk és elgondoljuk, mit hozott a letűnt esztendő. Másik arcunkkal a jövő felé fordulunk és reménykedve fontolgatjuk, hogy mit várhatunk tőle?

PETŐFI és az UJÉV

PETŐFI SÁNDOR 1823

január elsején született. Születésének száz és tizenötödik évfordulóját megünnepelte tavaly az egész világ. Nemesak nevének szerzett dicsőséget, hanem a nemzetnek is, a melyből született. Az üldözött, megszagottatott magyarról tisztelettel emlékeztek mindenütt a művelt nemzetek.

évfordulón, mikor számot vetett a haza sorsával. De nem csüggedt el, buzditott, hirdette lángoló hazaszeretét.

Már költői pályájának elején, 1844-ben írja évfordulón Honfidal című költeményét, melyben elmondja, hogy a szive templom és az oltárkép benne a haza szent képe. Már az első sorokban hirdeti hitvallását:

Tied vagyok, tied hazám,
E szív, e lélek,
Kit szeretnék,
Ha téged nem szeretnék!

A következő évfordulón is mindig megtaláljuk a hasonló, számvető költeményeket. Mikor feleségének, Szendrey Juliának, kezét elnyerte, megírja, hogy akármilyen boldog is, a boldogsága nem teljes, mert bár, mint ember, mindent elért, amit elérhetett, de a haza még nem érte el célját és csak akkor lesz igazán boldog, ha a nemzet reményei is beteljesednek.

Ilyen évfordulón írta halhatatlan, gyönyörű költeményét, amely így kezdődik: Egy gondolat bánt engemet... Ebben prófétai ihlettséggel sejtje meg előre halálát. A harcmezőn, esett el, száguldó paripák rohantak el fölötte, úgy, amint megjósolta.

Nagy költői elbeszélésének, "Az apostol"-nak főhősét is Szilveszternek nevezi el. Magamagát írta meg ebben a hőshen, aki a szabadságot rajong és azért nevezi Szilveszternek, mert ő maga évfordulón született.

Petőfi mindig megemlékezett az évfordulóról. Illő, hogy az évfordulón mi is megemlékezzünk róla.

AJÁNDÉKOK

UJÉVI MEGLEPETÉSEK.

UJ ESZTENDŐRE ajándékot küld, akinek van miből, van kinek és van emiért. Ajándékot ad a szülő a gyermekének, rokon a rokonnak, barát a barátjának, az üzletember feléinek, bár az ajándékoknak ma már nincs olyan divatja, mint a régi jó időkben. Jobban is teltt akkor meg sok esetben kötelesség is volt.

Igy jobbágyok kötelesség szerint hozták föl az újévi ajándékot a földesurnak. Az urak pedig a fejedelmek elé járultak ajándékaikkal. Ilyenkor ki kellett tennie magáért mindenkinek, mert, aki fővénykedett, az megbánta a következő esztendőben és fővényességére ráfizetett.

A régi rómaiak kedélyesebben csinalták az újévi ajándékokat. Küldtek ugyan értékes dolgokat is olyanoknak, akiknek ez kellett, de barátok, rokonok, ismerősök valami aprósággal intézték el.

De ajándékokat az urak házuk népének is. Ilyenkor adták ki az évi járandóságot és illett, hogy valamivel meg is boldítsák. Ennek a maradéka ma az újévi kívánságért járó borralvaló. A szegény budapesti ember eleget szenved tőle, mert jórávaló önmagát kell újév napján szétosztania olyanoknak, akik amúgy is szép pénzt viszik az esztendő folyamán.

Ezekhez az apróságokhoz valami tréfa volt hozzáfűzve. Kopasz embernek fűtött kávé ajándékba, az elszegényedett urnak erszényt, persze üresen, a fességű nőnek szajkót, a csunyaának túlkört, az agyregénynek női holmit, a nagy úrnak kis poharat, és így tovább. Az ajándékokhoz rendszeren kétsoros tréfas vers is volt csatolva. Ezeknek a rövid gúnyos verseknek mestere volt Marciálisz római költő. Ma is elmosolyodunk ötletein. De voltak még kivülre igen sokan, akik ilyen verseket írtak. Megvolt a kereslet, tehát nem hiányzott a kínálat sem.

Most már szomorubb új esztendőket élünk, különösen az utóbbi tíz esztendőben. Az embereknek annyira elment a kedve a tréfától, hogy még új esztendőre se jut belőle.

ÖRÖM

ha az óhazaiak hírt hallanak amerikai rokonuktól, de

KÉTSZERES ÖRÖM,

ha az amerikai rokonok pénzszerzését is küldenek.

AZ AMERICAN UNION BANK LEGOLCSÓBBAN ÉS LEGGYORSABBAN UTALJA AT A PÉNZT MAGYARORSZÁG BARMELY RÉSZÉRE. KÖZJEGYZŐI ÜGYEK pontos és lelkiismeretes elintézése.

HAJÓJEGYEK a legjobb vonalakra eredeti áron.

FELVILÁGOSÍTÁST ÉS TANÁCSOT INGYEN ADUNK.

AMERICAN UNION BANK

Németh János, elnök.

Főhivatal: 10 East 22nd Street, a Bankjótáiban.
Fiókok: 1597 Second Avenue, corner 83rd Street, NEW YORK.

MANUFACTURERS PATENT CO. INC.
520 FIFTH AVE., NEW YORK CITY.

Magyarok részére hasznos tudnivalókkal bíró könyvekből ingyenesen küldünk egy példányt teljesen INGYEN küldeni címre.

Neve: _____
Cím: _____
INGYEN KÜLV. UJ-ESZMEK INGYEN KÜLV. TALÁLÁSOK INGYEN KÜLV.

Megérkeztek a Karácsonyi Albumok

Zongorára és Hegedűre, kottázva, szöveggel.

- Rózsavölgyi Karácsonyi Album 1923-24. évre \$1.50
- Rózsavölgyi Karácsonyi Album 1922-23. évre \$1.50
- Rózsavölgyi Karácsonyi Album 1920-21. évre \$1.50
- Rózsavölgyi Karácsonyi Album 1918-19. évre \$1.50
- Rózsavölgyi Karácsonyi Album 1916-17. évre \$1.50
- Bárd Karácsonyi Album 1923-24. évre \$1.50
- Bárd Karácsonyi Album 1921-22. évre \$1.50
- Bárd Karácsonyi Album 1918-20. évre \$1.50
- Száraz Magyar Népdal zongorára \$1.50
- Száraz Magyar Népdal hegedűre \$1.50
- Bármelyik 2 Album egyszerre rendelve \$2.50
- Bármelyik 3 Album egyszerre rendelve \$3.50
- Bármelyik 5 Album egyszerre rendelve \$5.00
- Mind a 9 Album egyszerre rendelve \$8.00

Rendeléshez money order mellikendő. Nagy árjegyzéket díjlanul küldünk. Kérje teljes magyar kotta, hegedű, könyv és lemez árjegyzékünket. — Minden magyar és külföldi zeneműraktáron. KIRÁLY ERNŐ és más művészek lemezei raktáron.

RÓZSAVÖLGYI ÉS TÁRSA ÉS BARD FERENC ÉS FIA new yorki fiókja

KEREKES BROS.
Amerika legnagyobb könyv- és zeneműkereskedése
1464 THIRD AVENUE, NEW YORK CITY.

Uj előfizetők

azonnal megkapják a Szabadság 1924-ik évre szóló

Naptárát,

mihelyt előfizetésüket beküldik.

A "Szabadság" előfizetési ára a "Vasárnap" szépirodalmi hetilappal és a Naptárral

1 évre 4 dollár, 1/2 évre 2 dollár

UTOLSÓ KIVÁNSÁG

Egyik év a másik után
Lassan-lassan eloson,
Meglátlak-e még valaha
Kedves Nánás városom?

Ha felmerül előttem a
Hajdusági rónatáj,
Szomorúság száll lelkemre,
Beteg szívem, oh de fáj.

Isten veled jó városom,
Isten veled hajdu nép,
Hű fiad, ki hön szeretett,
Végső bucsut int feléd.

Ha itt hagyom e világot,
Nem kérek mást tőletek:
Fejem alá, szívem fölé
Hajdu földet tegyetek.

Rákosi Viktor.

RAKOSI VIKTOR, az "Elnémult harangok" szerzője, az elmuló esztendő nagy halottjai közé tartozik. Sírja mellett ott gyászolt a Hajduság, amelyhez lelke kötötte, de ott állt lehajtott fővel az egész magyar nemzet. Ez volt az utolsó írása, ezzel áldozunk mi is emlékének, ezért szakítjuk meg egy percre verssorozatunkat. 1860-ban született Ukkon és hamarosan egyik legnépszerűbb humorista lett, de komoly írásait is megbecsülték és ezek mindig át voltak itatva meleg, hazafias érzéstől. Ezek hosszú sora óta betegség láncolta az ágyához, de kedélyét csak a halál tudta megtörni.